

BENCHMARK BUURTSPOORT

Buurtsport in Vlaanderen
anno 2014

ONDERZOEKSRAPPORT

Marjolein van Poppel

VOORWOORD

Deze benchmark Buurtsport is een belangrijke mijlpaal en een praktijkgericht instrument bij de start van een nieuwe levensfase voor Buurtsport. Op initiatief van Vlaams minister van Sport Philippe Muyters, waarvoor onze dank, zal ISB de komende beleidsperiode 2014-2019 als Expertisecentrum Buurtsport resultaatgericht kunnen inzetten op de verdere uitbouw van Buurtsport. Met de benchmark beschikken we over een tool voor de komende jaren om zowel de maatschappelijke impact van het Vlaams buurtsportbeleid als de resultaten op vlak van ondersteuning van het expertisecentrum te monitoren.

Buurtsport heeft reeds een lange geschiedenis. Vanuit buurtbal in de jaren '80 en '90 ontstond in 2001 het Vlaamse Buurtsportsecretariaat in de schoot van ISB met steun van de Vlaamse overheid. Met het Decreet Sport voor Allen van 2007 verwierf het structureel een plaats in het lokaal sportbeleid. Buurtsport heeft steeds hard moeten werken, zelfs knokken, om zijn meerwaarde te laten erkennen. Maar een innovatieve cultuur en de feeling om steeds van op het terrein als pionier in te spelen op maatschappelijke tendensen, zorgden er voor dat de meerwaarde niet onopgemerkt bleef. Omwille van de specificiteit van de methodiek, het steeds vaker gesolliciteerd worden vanuit andere beleidsdomeinen en het potentieel voor professionalisering was de nood aan ondersteuning van een expertisecentrum evident.

Het Expertisecentrum Buurtsport wil een drievoudige opdracht opnemen:

- Buurtsport beleidsmatig vertegenwoordigen in een netwerk met diverse beleidsdomeinen
- Kennisontwikkeling en -deling via praktijkgerichte en onderbouwde modellen
- Concrete ondersteuning en begeleiding op het terrein.

Vanuit ISB willen we hierbij vertrekken van een brede eigentijdse definitie van Buurtsport die teruggaat tot de essentie: “een methodiek voor buurtgerichte initiatieven vanuit een breed sportbegrip”. Startende, vaak kleinere, gemeenten willen we voor hun sportpromotie helpen de meerwaarde van Buurtsport te ontdekken om niet-actieve en moeilijk bereikbare inwoners aan te zetten tot sport en bewegen. De troeven van Buurtsport, zoals vindplaatsgericht werken en samenwerkingsverbanden met het oog op toeleiding van kansengroepen willen we ruimer implementeren. En ervaren buurtsportaanbieders willen we steunen in hun voorlopersrol in sportbeleid, denken we maar aan Buurtsport als setting voor het empoweren van jongeren in functie van competenties voor de arbeidsmarkt of in sociale sportclubondersteuning.

Voorgaande voorbeelden zijn ook een invulling van het ISB-Beleidsplan 2014-2019 *Concrete Meerwaarde door Co-Creatie*, waarbij maatwerk voor de specifieke lokale contexten een van de speerpunten is.

Tot slot geven we mee dat deze publicatie een mooi voorbeeld is van teamwork tussen de inzet van de praktijkexpertise en het netwerk van Piet Van der Sypt als ISB-coördinator Buurtsport en de onderzoeks- en beleidsexpertise van ISB-stafmedewerker Marjolein van Poppel. We vergeten ook niet de inzet van stagiaire Hafsa El Morabet voor de administratieve ondersteuning. Dankjewel!

We hopen dat je veel inspiratie, maar vooral veel concreet werkmateriaal haalt uit dit onderzoek.

David Nassen
directeur ISB

Dany Punie
voorzitter ISB

INHOUD

VOORWOORD	1
INHOUD	3
LIJST VAN TABELLEN	5
LIJST VAN FIGUREN	6
SITUERING VAN HET ONDERZOEK	7
Waarom	7
Scope	8
Proces	10
HOOFDSTUK 1: TO BUURTSPOORT OR NOT TO BUURTSPOORT	11
1.1. Het buurtgericht sportaanbod in kaart gebracht	11
1.2. Drempels om een buurtgericht sportaanbod te voorzien	14
1.3. Toekomstverwachtingen	17
Besluit	18
HOOFDSTUK 2: HET WAAROM VAN BUURTGERICHT SPORTAANBOD	19
2.1. Het participatiemodel, doelgroepenmodel en/of integrale model?	19
2.2. Specifieke doelstellingen van een buurtgericht sportaanbod.....	21
Besluit	22
HOOFDSTUK 3: DE TAAKVERDELING BIJ HET AANBIEDEN VAN BUURTSPOORT 23	
3.1. Coördinatie van het buurtgericht sportaanbod	23
3.2. Samenwerkingsverbanden	24
Besluit	27
HOOFDSTUK 4: PERSONEELSINZET	29
4.1. Coördinatie.....	29
4.2. Buurtsportbegeleiders/-werkers	30
4.3. Inzet van vrijwilligers.....	31
Besluit	32

HOOFDSTUK 5: HET WANNEER, HOE & WAT VAN BUURTGERICHT SPORТААNBOD.....	33
5.1. De momenten waarop er een buurtsportaanbod is.....	33
5.2. Toegepaste organisatievormen.....	35
5.3. Gebruikte locaties	36
5.4. Aangeboden sporten en bewegingsvormen	37
Besluit	38
HOOFDSTUK 6: HET BEREIK VAN BUURTSPOORT.....	39
6.1. Beoogde doelgroepen	39
6.2. Bereikte buurtsporters.....	42
Besluit	44
SAMENVATTING.....	45
Het buurtgericht sportaanbod in kaart gebracht	45
Doelstellingen van een buurtgericht sportaanbod.....	45
Samenwerkingsverbanden bij het aanbieden van Buurtsport.....	46
Inzet van medewerkers.....	46
Het wanneer, hoe & wat van buurtgericht sportaanbod.....	46
Beoogde en bereikte buurtsporters	47
BIJLAGE 1: OVERZICHT INDELING VAN GEMEENTEN.....	49
BIJLAGE 2: BUURTSPOORT EN SOCIALE INCLUSIE IN VLAANDEREN: DE ZOEKTOCHT NAAR EEN GEMEENSCHAPPELIJKE WOORDENSCHAT EN GRAMMATICA.....	59
COLOFON	64

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1.1	Buurtgericht sportaanbod anno 2014 in Vlaamse steden en gemeenten, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	13
Tabel 1.2	Redenen om geen Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod (meer) te voorzien, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	15
Tabel 1.3	Toekomstplannen om een buurtgericht sportaanbod op te starten, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	17
Tabel 2.1	Doel dat men met een buurtgericht sportaanbod voor ogen heeft, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	20
Tabel 3.1	Coördinerende dienst/organisatie van Buurtsport of het buurtgericht sportaanbod, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	23
Tabel 3.2	Organisaties/diensten die samenwerken in functie van het buurtgericht sportaanbod.....	24
Tabel 4.1	Tijdsbesteding van medewerker met coördinerende functie voor de coördinatie van het buurtgericht sportaanbod uitgedrukt in uren per week.....	29
Tabel 4.2	Inzet van professionele buurtsportbegeleiders/-werkers eigen of extern aan de organisatie uitgedrukt in voltijdse equivalenten.....	30
Tabel 5.1	Momenten waarop er een in de buurtsportgemeenten een aanbod is, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	34
Tabel 5.2	Organisatievorm van het buurtsportaanbod.....	36
Tabel 6.1	Met buurtgericht sportaanbod beoogde sociale kansengroepen.....	40
Tabel 6.2	Aantal met buurtgericht sportaanbod bereikte inwoners.....	42
Tabel 6.3	Aantal met buurtgericht sportaanbod bereikte jongeren volgens inwonersklasse.....	43
Tabel 6.4	Percentage van de deelnemende jongeren dat tot een sociale kansengroep behoort, volgens socio-economisch profiel (Belfius).....	44

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1.1	Buurtgericht sportaanbod anno 2014 in Vlaamse steden en gemeenten, volgens inwonersklasse	13
Figuur 2.1	Doel dat men met een buurtgericht sportaanbod voor ogen heeft.....	20
Figuur 2.2	Specifieke doelstellingen van het buurtgericht sportaanbod	21
Figuur 3.1	Taakverdeling tussen de bij het buurtsportaanbod betrokken partners.....	25
Figuur 3.2	Diensten en organisaties die instaan voor de sociale begeleiding van Buurtsport of buurtgericht sportaanbod gekoppeld aan het met buurtsportaanbod beoogde doel.....	26
Figuur 4.1	Inzet van vrijwilligers voor bepaalde taken van het buurtgericht sportaanbod ..	31
Figuur 5.1	Momenten waarop er een buurtsportaanbod is	33
Figuur 5.2	Buurtsportlocaties	37
Figuur 5.3	Aangeboden sporten en bewegingsvormen tijdens Buurtsport	38
Figuur 6.1	Met het buurtgerichte sportaanbod beoogde leeftijdsgroepen	39
Figuur 6.2	Beoogde sociale kansengroepen en instanties die instaan voor de sociale begeleiding van Buurtsport.....	41
Figuur 6.3	De sociale kansengroepen waar met buurtgericht sportaanbod op ingezet wordt, ingedeeld volgens het gehanteerde buurtsportmodel.....	41
Kaart 1.1	Buurtsport of buurtgericht sportaanbod in 2014.....	12

SITUERING VAN HET ONDERZOEK

WAAROM

Het doel van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds wil het een stand van zaken geven van Buurtsport in Vlaanderen anno 2014. Anderzijds wil het een instrument zijn om de komende jaren de ontwikkeling van Buurtsport te monitoren.

Een 'status update' van Buurtsport

Vorig onderzoek naar Buurtsport dateert van 2005 door Pascal De Maesschalck, vanuit zijn opdracht als buurtsportcoördinator op het Buurtsportsecretariaat en Marc Theeboom, onderzoeker aan de Vrije Universiteit Brussel. De resultaten van dat onderzoek werden in 2006 gebundeld in de publicatie "Sporten om de hoek. Een brede kijk op buurtsport in Vlaanderen". Anno 2015, 10 jaar na het vorige onderzoek, was er zowel vanuit beleidsmatige hoek, als vanuit de praktijk, nood aan een 'status update' van Buurtsport in Vlaanderen.

Onderzoeksmatige onderbouw kernopdrachten expertisecentrum

Daarnaast wil dit onderzoek ook de onderbouw zijn voor de invulling en monitoring van de kernopdrachten van het Expertisecentrum Buurtsport. Dit onderzoek is een nulmeting voor de werking van het expertisecentrum. Ten eerste wil het een instrument zijn om de concrete finaliteit en impact van het buurtsportbeleid in Vlaanderen in kaart te brengen én de maatschappelijke meerwaarde ervan te staven. Bijzondere aandacht is er voor samenwerkingsverbanden met andere beleidsdomeinen om zo onderbouwd te kunnen inzetten op een transversaal beleid in functie van Buurtsport. Ten tweede biedt dit onderzoek ook materiaal voor kennisdeling en het ontwikkelen van modellen. Ten derde werd met dit onderzoek contact gelegd met de 308 lokale besturen in Vlaanderen in functie van het uitbouwen van een helpdeskrol. Dit onderzoek is tevens een bron van praktijkmateriaal, cases, vergelijkingsmateriaal voor de terreinondersteuning voor de uitbouw van Buurtsport. Zo kan, onder andere op basis van de redenen aangehaald bij de vraag 'Waarom is er geen Buurtsport?,' het ondersteuningsaanbod verfijnd worden.

CATCH: Strategisch Basisonderzoek Buurtsport

Tijdens de dataverzameling van dit onderzoek werden extra vragen opgenomen in functie van het illustreren van de maatschappelijke relevantie van een project in het kader van Strategisch Basisonderzoek bij het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Het project CATCH, 'Community sport for AT-risk youth: innovative strategies for promoting personal development, health and social CoHesion' staat onder coördinatie van Prof. dr. Marc Theeboom van de Vrije Universiteit Brussel en krijgt vorm via een consortium met U Gent en ISB als Expertisecentrum Buurtsport. Het project werd in het voorjaar 2015 ingediend en ontving in juli 2015 goedkeuring.

Buurtsport of buurtgericht sportaanbod?

Het uitgangspunt voor de bevraging in het kader van dit onderzoek was een zeer ruime en eenvoudige definitie van Buurtsport. Door te vragen naar 'Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod' beoogden we een zo ruim mogelijke interpretatie van Buurtsport door de bevrageden. Enkel spreken over 'Buurtsport' zou de interpretatie kunnen verengen tot een aanbod van een buurtsport-dienst, tot een aanbod effectief onder de naam Buurtsport of tot een structureel buurtsportaanbod.

Zowel in de praktijk als beleidsmatig stellen we echter de behoefte vast aan een verheldering van de definitie van Buurtsport. Dit onderzoek wil hier ook aan bijdragen. Een kanttekening die bij deze bevraging alvast kan worden gemaakt, is dat door de vraagstelling 'is er Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod' de indruk kan worden gewekt te focussen op een effectief sportaanbod. De laatste jaren echter zien we, zeker bij meer ervaren buurtsportgemeenten, ook initiatieven op vlak van toeleiding naar een aanbod (in plaats van het aanbod zelf organiseren) of initiatieven als CV-begeleiding voor buurtsportdeelnemers die op zoek zijn naar een job. Dit laatste vanuit het inzetten van (buurt)sport als middel. In de recent verfijnde definitie van Buurtsport voor het Expertisecentrum Buurtsport (zie verder) wordt er daarom gesproken over buurtgerichte 'initiatieven' vanuit een breed sportbegrip in plaats van een buurtsportaanbod.

Buurtsport en het Expertisecentrum Buurtsport

Parallel met de uitvoering van dit onderzoek, was er in 2014 ook de opstart van het Expertisecentrum Buurtsport. Voor de werking van het expertisecentrum in de komende jaren werd de definitie van Buurtsport verfijnd. Op basis van de ontwikkelingen omtrent Buurtsport de voorbije jaren, een eerste bijeenkomst (oktober 2014) van het nieuw opgerichte transversaal samengestelde Platform Buurtsport en voorliggende onderzoek werd Buurtsport als volgt verfijnd gedefinieerd:

Buurtsport is een methodiek van buurtgerichte initiatieven vanuit een breed sportbegrip.

Het kan vorm krijgen via een sport- en beweegaanbod, toeleiding naar een aanbod of ondersteuningsinitiatieven. Buurtsport wordt gekenmerkt door de begrippen: ongebonden, laagdrempelig, licht georganiseerd en vindplaatsgericht werken. Buurtsport is ingebed in het lokaal beleid en krijgt vorm via netwerksamenwerking.

Buurtsport kan drie mogelijke doelstellingen beogen:

- 1. inwoners aanzetten tot sport en bewegen*
- 2. doelgroepen, en in het bijzonder kansengroepen, aanzetten tot sport en bewegen*
- 3. niet-sportdoelstellingen bereiken binnen een integraal beleid.*

Focus van het onderzoek

De thema's waar dit onderzoek op focust, zijn gekozen in functie van enkele beoogde doelstellingen van het Expertisecentrum Buurtsport. Het doel van dit onderzoek is zowel een nulmeting doen voor enkele aspecten van Buurtsport als een instrumentarium ontwikkelen voor monitoring van Buurtsport in Vlaanderen de komende jaren.

Volgende zes thema's komen aan bod:

- Het al dan niet hebben van Buurtsport in een gemeente en de eventuele redenen waarom niet.
- De doelstellingen die men beoogt met Buurtsport.
- De betrokken actoren en taakverdeling in de context van transversale samenwerkingsverbanden die Buurtsport kenmerken.
- De inzet van medewerkers (met arbeidsovereenkomst of vrijwilligers) met diverse rollen.
- Een beschrijving van de effectieve initiatieven (waar, wanneer, ...).
- De bereikte deelnemers en hun profiel.

Vlaamse gemeenten als setting

Het onderzoek brengt Buurtsport in de 308 gemeenten en steden in Vlaanderen in kaart. De vraagstelling focust dan ook op Buurtsport in een gemeente met een welbepaald grondgebied. De organiserende instantie kan zowel een lokaal bestuur zijn als een andere organisatie. Hoewel er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een uitgebreide buurtsportwerking is vanuit Buurtsport Brussel maakt deze geen deel uit van de beschreven onderzoeksresultaten. Dit omwille van de specificiteit van die situatie. Hun expertise wordt wel meegenomen in de algemene ondersteuningsopdracht van het expertisecentrum.

PROCES

De bevraging gebeurde via een online vragenlijst opgemaakt via Google Forms. Deze werd eind oktober 2014 verspreid via de digitale communicatiekanalen van ISB (ISBzine en website). Gelijktijdig vertrok er een gepersonaliseerde e-mail naar de verantwoordelijke sportambtenaren van de gemeenten in Vlaanderen. De bevraging werd ook algemeen gecommuniceerd via de kanalen van de Vereniging van Vlaamse Jeugddiensten- en consulenten (VVJ). Jeugdwerkorganisaties of andere organisaties waarvan ISB weet had dat ze in een bepaalde gemeente aan Buurtsport invulling geven, werden persoonlijk gemaild.

Via de informatiekanalen van ISB werd in november en december in berichtgeving herinnerd aan de bevraging. In de maand december 2014 werd ook gericht telefonisch en/of via e-mail contact genomen met gemeenten van waaruit nog geen antwoord werd ontvangen. Van een ultieme groep gemeenten die in december nog niet antwoordden, werd de bevraging telefonisch afgenomen. Het betrof hier voornamelijk gemeenten die geen Buurtsport deden en waar vooral gepeild diende te worden naar de redenen waarom niet.

Dit alles leidde tot een maximale respons van 308 gemeenten, zijnde 100%. Dit was ook vooropgesteld om effectief in kaart te brengen in welke gemeente er Buurtsport is en in welke niet.

De resultaten van het benchmark onderzoek Buurtsport worden enerzijds voor heel Vlaanderen weergegeven en anderzijds worden de gegevens waar relevant verder opgesplitst per inwonersklasse of socio-economisch profiel van de gemeente.

Voor de bespreking volgens inwonersklasse wordt telkens volgende indeling gehanteerd:

- <10.000 inwoners
- 10.000 – 15.000 inwoners
- 15.001 – 20.000 inwoners
- 20.001 – 30.000 inwoners
- 30.001 – 50.000 inwoners
- 50.001 – 200.000 inwoners
- > 200.000 inwoners

Voor het socio-economisch profiel van de gemeente wordt gebruik gemaakt van de hoofdclusters van de Belfius-indeling:

- Agglomeratiegemeenten: inkomsten < regionaal gemiddelde
- Centrumgemeenten: centrumfunctie > regionaal gemiddelde
- Gemeenten met een concentratie van economische activiteit: industriële tertiaire activiteit > regionaal gemiddelde
- Landelijke gemeenten: verstedelijking < regionaal gemiddelde
- Toeristische gemeenten: toeristische activiteit > regionaal gemiddelde
- Woongemeenten: inkomens > regionaal gemiddelde

Bijlage 1 bevat een overzicht van de indeling van de gemeenten.

HOOFDSTUK 1 TO BUURTSPOORT OR NOT TO BUURTSPOORT

In dit hoofdstuk wordt in kaart gebracht hoeveel Vlaamse gemeenten een buurtsportaanbod of buurtgericht sportaanbod hebben of niet (meer) hebben. Voordat de volgende hoofdstukken verder inzoomen op de buurtsportgemeenten, wordt in dit deel ook ingegaan op de redenen waarom er geen buurtsportaanbod (meer) is. Ten slotte wordt er een blik geworpen op mogelijke verwachtingen voor de toekomst.

1.1. HET BUURTGERICHT SPORTAANBOD IN KAART GEBRACHT

De basisvraag die in dit benchmark onderzoek aan alle gemeenten gesteld werd, is of er in 2014 Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod in de stad of gemeente was.

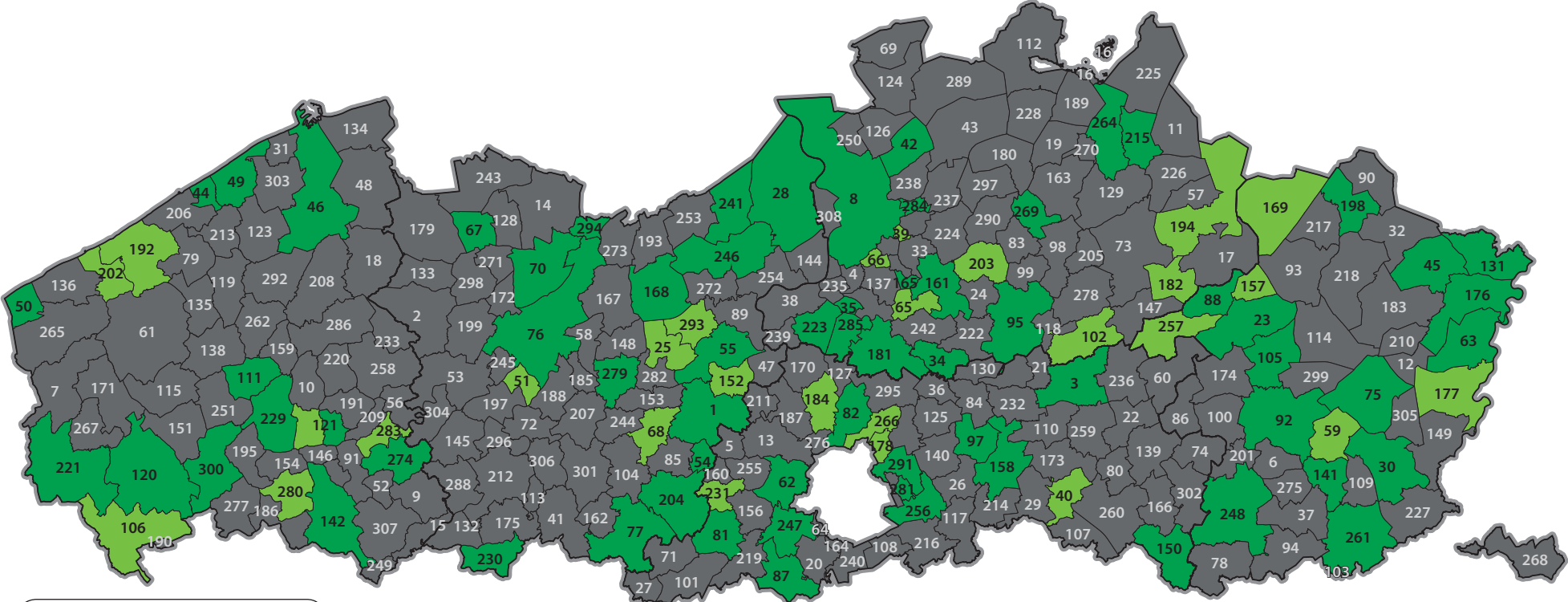
Van alle Vlaamse gemeenten geven er 67, dus slechts een vijfde (22%) aan dat er dat jaar in hun gemeente Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod was. Bij 28 respondenten (9%) was er in 2014 geen aanbod meer in die zin, maar was dat vroeger wel het geval. In 213 gemeenten (69%) was er nog nooit een buurtsportaanbod (zie Kaart 1.1).

De sterke en statistisch significante samenhang tussen de aanwezigheid van Buurtsport en de grootte van de gemeente die in een onderzoek van de KU Leuven werd vastgesteld¹, komt ook hier naar voor. Het zijn vooral gemeenten met meer dan 30.001 inwoners die op de Buurtsportkar springen (70%). Van de 12 gemeenten met meer dan 50.000 inwoners was er zelfs maar één gemeente zonder buurtsportaanbod in 2014. Uit Figuur 1.1 blijkt dat in de groep gemeenten met minder dan 10.000 inwoners slechts 6% een buurtgericht sportaanbod had. In de gemeenten die 10.000 tot 30.000 inwoners tellen, was dat 16%. Opvallend bij gemeenten met 15.001 tot 20.000 en 30.001 tot 50.000 inwoners is het hogere percentage voor het antwoord dat er in 2014 geen buurtsportaanbod was, maar vroeger wel.

Beschouwd volgens het socio-economische profiel (Belfius-indeling) valt in Tabel 1.1 op dat het aantal ja-antwoorden in de centrumgemeenten hoog ligt (63%). Ook de toeristische gemeenten lijken op de kar te springen (38%). In landelijke en woongemeenten en gemeenten met een concentratie van economische activiteit daarentegen is er telkens in minstens drie kwart geen buurtgericht sportaanbod. Voor het antwoord 'neen, maar vroeger wel', zijn er geen grote verschillen tussen de types gemeenten. Enkel de toeristische en landelijke gemeenten springen er met hun hoog respectievelijk laag percentage uit.

¹ *Sportdiensten in beeld. Resultaten van het Vlaamse Sportdiensten Panel 2.0 (VSDP2.0)* (Beleid & Management in Sport 24). Leuven: KU Leuven/Onderzoeksgroep Sport- & Bewegingsbeleid. (2015, in druk).

BUURTSPOORT OF BUURTGERICHT SPORTAANBOD IN 2014?

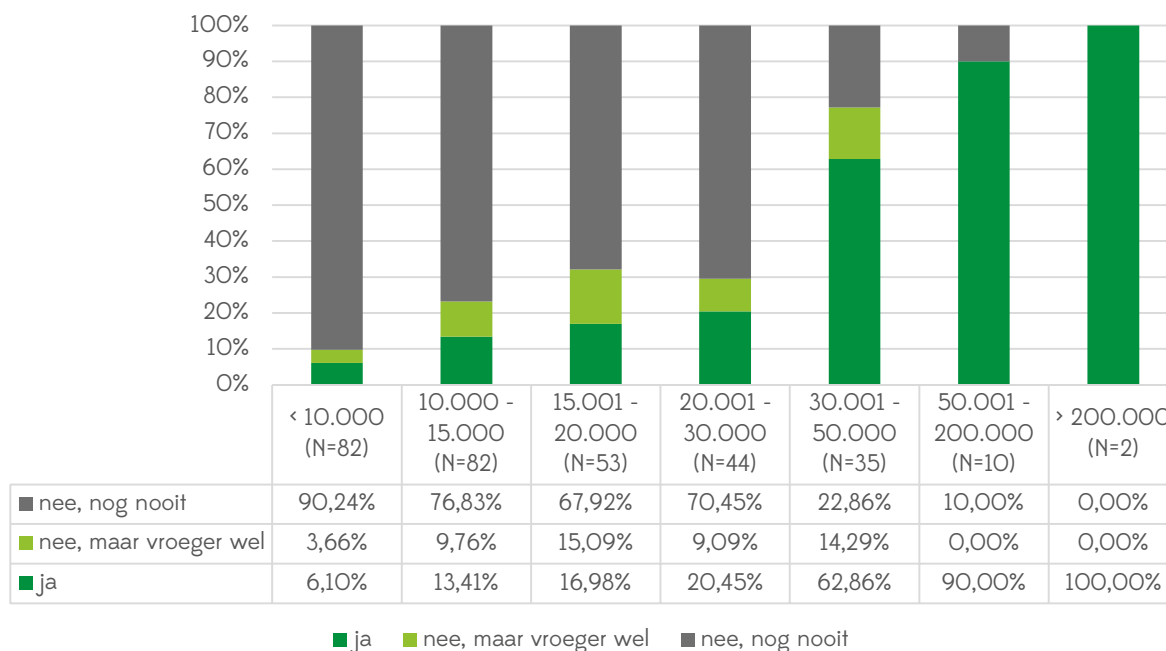

- ja
- nee, maar vroeger wel
- nee, nog nooit

aquaterra® 2015 here

0 10 km

Figuur 1.1 Buurtgericht sportaanbod anno 2014 in Vlaamse steden en gemeenten, volgens inwonersklasse

Tabel 1.1 Buurtgericht sportaanbod anno 2014 in Vlaamse steden en gemeenten, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

	Ja		Neen, maar vroeger wel		Neen, nog nooit	
	N	%	N	%	N	%
Agglomeratiegemeenten (N=42)	12	28,57%	5	11,90%	25	59,52%
Centrumgemeenten (N=38)	24	63,16%	3	7,89%	11	28,95%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (N=40)	5	12,50%	5	12,50%	30	75,00%
Landelijke gemeenten (N=97)	11	11,34%	4	4,12%	82	84,54%
Toeristische gemeenten (N=8)	3	37,50%	2	25,00%	3	37,50%
Woongemeenten (N=83)	12	14,46%	9	10,84%	62	74,70%
Totaal (N=308)	67	21,75%	28	9,09%	213	69,16%

1.2. DREMPELS OM EEN BUURTGERICHT SPORTAANBOD TE VOORZIEN

Bij sportdiensten van gemeenten zonder buurtgericht sportaanbod werd er gepolst waarom dergelijk aanbod er niet (meer) is. Uit Tabel 1.2 blijkt dat voor gemeenten die nog nooit Buurtsport aanboden, de drie meest voorkomende redenen zijn dat er lokaal geen nood aan is, dat het geen beleidskeuze is vanuit het bestuur en dat er onvoldoende personeelsuren beschikbaar zijn. Voor gemeenten waar er vroeger wel een buurtsportaanbod was, zijn de voornaamste redenen om hier mee te stoppen ietwat anders: er zijn geen personeelsuren meer beschikbaar, er is geen nood meer aan en essentiële partners vielen weg. Onvoldoende budget of het ontbreken/wegvallen van kennis en expertise worden in verhouding minder vaak als reden aangehaald. Dat Buurtsport niet in de functiebeschrijving is opgenomen, is voor gemeenten waar er vroeger een buurtgericht sportaanbod was niet van tel. Bij gemeenten waar er nog nooit zo'n aanbod was, lijken het vooral de agglomeratiegemeenten te zijn die hier op wijzen. In de 'nog nooit'-groep lijkt een tekort aan personeelsuren vooral bij de agglomeratiegemeenten, centrumgemeenten en gemeenten met een concentratie van economische activiteit een drempel te zijn. Landelijke, toeristische en woongemeenten halen vaker aan dat ze vinden dat er geen nood is aan deze vorm van sportaanbod.

Tabel 1.2 Redenen om geen Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod (meer) te voorzien, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

A/ Gemeenten die nog *nooit* een buurtsportaanbod hadden

	Agglomeratie- gemeenten (N=25)	Centrum- gemeenten (N=11)	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (N=30)	Landelijke gemeenten (N=82)	Toeristische gemeenten (N=3)	Woon- gemeenten (N=63)	Totaal (N=213)
geen beleidskeuze vanuit het stads- /gemeentebestuur	52,00%	63,64%	46,67%	42,68%	100,00%	48,39%	47,89%
ontbreken van de nodige kennis en expertise binnen de sportdienst	12,00%	9,09%	13,33%	8,54%	0,00%	16,13%	11,74%
uitwerken en aanbieden Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod niet voorzien in functiebeschrijving	16,00%	0,00%	10,00%	6,10%	0,00%	9,68%	8,45%
geen personeelsuren beschikbaar om op Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod in te zetten	56,00%	63,64%	50,00%	39,02%	33,33%	45,16%	45,54%
lokaal geen nood aan deze vorm van sportaanbod	48,00%	45,45%	43,33%	52,44%	66,67%	56,45%	51,64%
ontbreken van het nodige budget	24,00%	18,18%	10,00%	26,83%	0,00%	14,52%	19,72%
ontbreken van essentiële lokale partner(s)	20,00%	9,09%	10,00%	6,10%	0,00%	17,74%	11,74%

B/ Gemeenten die *vroeger* een buurtsportaanbod hadden, maar anno 2014 niet meer

	Agglomeratie- gemeenten (N=5)	Centrum- gemeenten (N=3)	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (N=5)	Landelijke gemeenten (N=4)	Toeristische gemeenten (N=2)	Woon- gemeenten (N=9)	Totaal (N=28)
geen beleidskeuze meer vanuit het stads- /gemeentebestuur	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	11,11%	7,14%
wegvallen van de nodige kennis en expertise binnen de sportdienst	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	3,57%
uitwerken en aanbieden Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod niet meer voorzien in functiebeschrijving	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
geen personeelsuren meer beschikbaar om op Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod in te zetten	60,00%	66,67%	20,00%	0,00%	0,00%	33,33%	32,14%
lokaal geen nood meer aan deze vorm van sportaanbod	0,00%	0,00%	40,00%	50,00%	100,00%	11,11%	25,00%
wegvallen van het nodige budget	20,00%	0,00%	0,00%	75,00%	0,00%	11,11%	17,86%
wegvallen van essentiële lokale partner(s)	0,00%	33,33%	20,00%	25,00%	0,00%	44,44%	25,00%

1.3. TOEKOMSTVERWACHTINGEN

Van de 213 gemeenten die nog nooit een buurtgericht sportaanbod hadden, zijn er 24 (11%) die plannen hebben om hier in de toekomst mee te starten. Verhoudingsgewijs is hier vooral bereidheid toe bij de centrumgemeenten (36%) en gemeenten met een concentratie van economische activiteit (20%). Toeristische gemeenten, agglomeratiegemeenten en landelijke gemeenten vallen op door de grote groep (79% of meer) die geen concrete plannen heeft om met Buurtsport te starten. De woongemeenten en agglomeratiegemeenten tellen procentueel gezien de meeste twijfelaars. Respectievelijk 19% en 16% van hen antwoordt 'ik weet het niet'.

Bij de gemeenten die vroeger een buurtgericht sportaanbod hadden (28), zijn er 6 (21%) die plannen hebben om hier terug mee te starten. Hoewel percentages voor een dergelijke kleine groep niet alles zeggen, geven we toch voorzichtig aan dat vooral bij gemeenten met een concentratie van economische activiteit het percentage ja-antwoorden hoog ligt (60%). Bij de landelijke gemeenten ligt het aandeel neen-antwoorden dan weer relatief hoog (75%).

Momenteel zijn er dus 30 gemeenten die plannen hebben om met Buurtsport te starten. Als deze plannen effectief uitgevoerd worden én als alle bestaande buurtsportgemeenten volhouden, kunnen we veronderstellen dat er een stijging van het aandeel buurtsportgemeenten tot 31% in de pijplijn zit.

Tabel 1.3 Toekomstplannen om een buurtgericht sportaanbod op te starten, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

A/ Gemeenten die nog *nooit* een buurtsportaanbod hadden

	Ja		Neen		Ik weet het niet	
	N	%	N	%	N	%
Agglomeratiegemeenten (N=25)	1	4,00%	20	80,00%	4	16,00%
Centrumgemeenten (N=11)	4	36,36%	7	63,64%		0,00%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (N=30)	6	20,00%	20	66,67%	4	13,33%
Landelijke gemeenten (N=82)	8	9,76%	65	79,27%	9	10,98%
Toeristische gemeenten (N=3)	0	0,00%	3	100,00%		0,00%
Woongemeenten (N=62)	5	8,06%	45	72,58%	12	19,35%
Totaal (N=213)	24	11,27%	160	75,12%	29	13,62%

B/ Gemeenten die *vroeger* een buurtsportaanbod hadden

	Ja		Neen		Ik weet het niet	
	N	%	N	%	N	%
Agglomeratiegemeenten (N=5)	1	20,00%	2	40,00%	2	40,00%
Centrumgemeenten (N=3)	1	33,33%	1	33,33%	1	33,33%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit (N=5)	3	60,00%	1	20,00%	1	20,00%
Landelijke gemeenten (N=4)		0,00%	3	75,00%	1	25,00%
Toeristische gemeenten (N=2)		0,00%	1	50,00%	1	50,00%
Woongemeenten (N=9)	1	11,11%	4	44,44%	4	44,44%
Totaal (N=28)	6	21,43%	12	42,86%	10	35,71%

BESLUIT

In een vijfde van de Vlaamse gemeenten (67) is er een buurtgericht sportaanbod. Aangezien er 30 gemeenten aangeven van plan te zijn hier (opnieuw) mee te starten, heeft dit potentieel om minstens door te groeien naar 31%.

Opvallend is dat de aangehaalde drempels om geen buurtgericht sportaanbod te voorzien zich voornamelijk op het vlak van prioriteit-/tijd situeren en volgens de respondenten niet zozeer het ontbreken of wegvallen van kennis en expertise of budget. Een taak van het Expertisecentrum Buurtsport zal er uit bestaan de niet-buurtsportgemeenten te overtuigen van de meerwaarde om dergelijk sport- en beweegaanbod te voorzien en om lokaal de beleidskeuze te maken er wel op in te zetten. In functie daarvan is het goed om meer inzicht te krijgen in de werking en keuzes van gemeenten met een buurtsportaanbod. Hier wordt in de volgende hoofdstukken dieper op ingegaan.

HOOFDSTUK 2 HET WAAROM VAN BUURTGERICHT SPORTAANBOD

Aan de hand van verschillende vragen werd er bij de buurtsportgemeenten (N=67) nagegaan waarom ze Buurtsport aanbieden. Enerzijds werd er gepolst naar het buurtsportmodel dat ze hanteren en anderzijds werden een aantal specifieke doelstellingen voorgelegd.

2.1. HET PARTICIPATIEMODEL, DOELGROEPENMODEL EN/OF INTEGRALE MODEL?

Theeboom onderscheidt drie modellen van Buurtsport of anders gezegd drie mogelijke doelstellingen: het participatiemodel, het doelgroepenmodel en het integrale model.² Buurtsportaanbieders kunnen op één of meerdere doelstellingen inzetten.

Vanuit een participatiemodel worden via Buurtsport inwoners en niet-actieven aangezet tot sport en bewegen. Vanuit het doelgroepenmodel wil men via Buurtsport bepaalde doelgroepen aanzetten tot sporten en bewegen. Het doelgroepenmodel is in essentie niet verengd tot specifieke doelgroepen en kan zowel gelden voor de doelgroep senioren als voor bijvoorbeeld mensen in armoede. In de praktijk zien we echter vaak dat doelgroepen als personen in armoede, minder kansrijke jongeren of personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond worden beoogd. Het laagdrempelige karakter en de vindplaatsgerichte aanpak zijn elementen die maken dat de methodiek Buurtsport zich er toe leent om deze doelgroepen te bereiken. Tot slot is er het integrale model waarbij Buurtsport wordt ingezet om vanuit 'sport als middel' niet-sportdoelstellingen te bereiken. We kunnen dan denken aan integratie, empoweren van jongeren of wijkontwikkeling, dit vaak vanuit een transversale samenwerking met andere beleidsdomeinen.

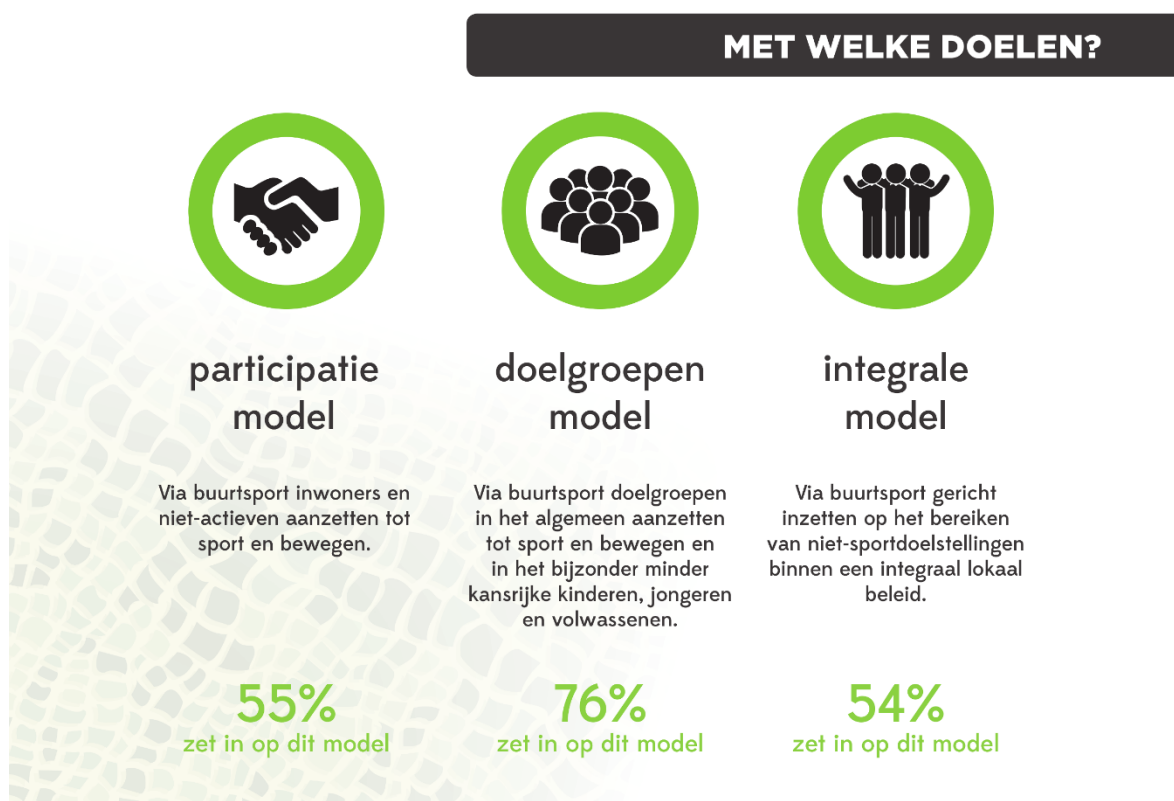
In drie kwart van de buurtsportgemeenten beoogt men met Buurtsport specifieke doelgroepen aan te zetten tot en/of te laten sporten en/of bewegen. Het doelgroepenmodel is dus het meest voorkomende. De twee andere modellen, namelijk het participatiemodel (inwoners aanzetten tot en/of laten sporten en/of bewegen) en het integrale model (sport gericht inzetten als middel voor het bereiken van niet-sportdoelstellingen binnen een integraal lokaal beleid) komen in gelijke mate (circa 55%) voor (zie Figuur 2.1).

Naargelang het socio-economisch profiel van de gemeenten zijn er verschillen (Tabel 2.1). Zo valt op dat het participatiemodel in woongemeenten veel sterker op de voorgrond treedt (92%), terwijl agglomeratiegemeenten en gemeenten met een concentratie van economische activiteit hier minder op inzetten. De agglomeratie- en centrumgemeenten beogen meer het doelgroepenmodel (92% resp. 83%), terwijl woon- en landelijke gemeenten hier minder op inzetten (58% resp. 64%). Het integrale model wordt vooral door de centrum- en toeristische gemeenten gehanteerd (67%). Gemeenten met een concentratie van economische activiteit en woongemeenten zetten hier minder op in (circa 40%).

² Theeboom, M. & De Maesschalck P. (2006). *Sporten om de hoek: een brede kijk op buurtsport in Vlaanderen*. Sint-Niklaas: Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid.

Figuur 2.1 Doel dat men met een buurtgericht sportaanbod voor ogen heeft (N=67)

Tabel 2.1 Doel dat men met een buurtgericht sportaanbod voor ogen heeft, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

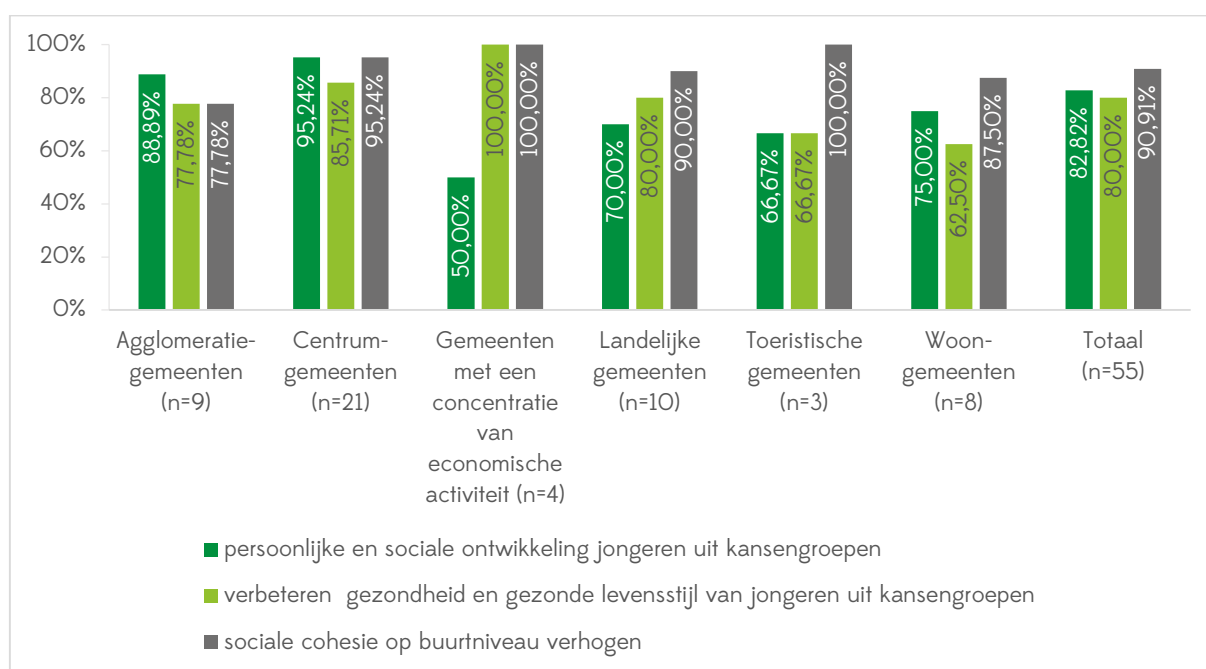
	N	Participatie- model <i>Inwoners aanzetten tot en/of laten sporten en/of bewegen</i>	Doelgroepen- model <i>Specifieke doelgroepen aanzetten tot en/of laten sporten en/of bewegen</i>	Integrale model <i>Sport gericht inzetten als middel voor het bereiken van niet-sportdoelstellingen binnen een integraal lokaal beleid</i>
Agglomeratie-gemeenten	12	33,33%	91,67%	50,00%
Centrumgemeenten	24	45,83%	83,33%	66,67%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	40,00%	80,00%	40,00%
Landelijke gemeenten	11	63,64%	63,64%	45,45%
Toeristische gemeenten	3	66,67%	66,67%	66,67%
Woongemeenten	12	91,67%	58,33%	41,67%
Totaal	67	55,22%	76,12%	53,73%

2.2. SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN VAN EEN BUURTGERICHT SPORTAANBOD

Bij de buurtsportgemeenten werd eveneens gepolst naar een aantal specifieke doelstellingen. Concreet kwamen toeleiding naar sportclubs, persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren uit kansengroepen, gezondheid en gezonde levensstijl van jongeren uit kansengroepen en sociale cohesie aan bod. Deze laatste drie elementen werden bevraagd in het kader van het CATCH-project.³

Van de 67 buurtsportwerkingen zetten er 25 (37%) in op toeleiding naar sportclubs. De manier van aanpak valt bij meer dan de helft (54%, N=24) onder de noemer 'samenwerking met sportclubs'. De sportclubs werken dan zelf mee aan het buurtsportaanbod en kunnen op die momenten ook publiciteit maken. Bijna een derde (29%) vermeldt dat ze de buurtsportdeelnemers informeren (brochures, infolyer, vragen beantwoorden, ...). Enkele buurtsportaanbieders vermelden ook nog individuele begeleiding en kortingen op het lidgeld.

Figuur 2.2 Specifieke doelstellingen van het buurtgericht sportaanbod

De sociale cohesie (verbondenheid, gemeenschapsvorming) op buurtniveau via de aangeboden activiteiten verhogen, is voor bijna alle (90%) buurtsportgemeenten een betrachting. Voor elk type gemeente (socio-economisch profiel – zie Figuur 2.2) ligt het percentage voor deze doelstelling hoog. Enkel voor de agglomeratiegemeenten ligt het percentage iets lager, maar ook daar is nog ruim drie vierde die dit beoogt.

De cijfers voor 'met het buurtgericht sportaanbod actief inzetten op de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren uit kansengroepen' en die van 'het verbeteren van de gezondheid en

³ Meer informatie hierover is opgenomen in Bijlage 2 - Buurtsport en sociale inclusie in Vlaanderen: de zoektocht naar een gemeenschappelijke woordenschat & grammatica.

gezonde levensstijl van jongeren uit kansengroepen' liggen dicht bij elkaar (83% resp. 80%). Voor deze twee doelstellingen zijn er tussen de types gemeenten meer verschillen. Zo blijkt dat voor de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren uit kansengroepen de centrum- en agglomeratiegemeenten duidelijk koploper zijn, al zakt het percentage bij geen enkele van de andere gemeentetypes onder de helft. Voor het verbeteren van de gezondheid en gezonde levensstijl moeten de centrumgemeenten de gemeenten met een concentratie van economische activiteit laten voorgaan. Opvallend is dat de landelijke gemeenten wat dit betreft op de derde plaats staan.

BESLUIT

Drie kwart van de buurtsportwerkingen zet Buurtsport in om specifieke doelgroepen aan te zetten tot en/of te laten sporten en/of bewegen (doelgroepenmodel). Het participatiemodel en het integrale model komen elk in circa 55% van de buurtsportwerkingen naar voor. Naargelang het socio-economische profiel van de gemeente, heeft het ene model de bovenhand op het andere (Tabel 2.1). Het feit dat agglomeratie- en centrumgemeenten meer inzetten op het doelgroepenmodel kan te verklaren zijn vanuit de engere benadering van dit model tot minder kansrijke doelgroepen, die in deze gemeenten meer aanwezig zijn. Gericht inzetten op het integrale model vraagt enige expertise, wat een verklaring kan zijn dat vooral de centrumgemeenten, met vaak meer ervaring, capaciteit en partners, hier op inzetten. Vanuit het Expertisecentrum Buurtsport wordt elk model evenwaardig naar voor geschoven. Het is onderzoekswaardig om de komende jaren te monitoren welke modellen een meerwaarde blijken voor nieuwe buurtsportgemeenten en hoe verdere kennisontwikkeling van Buurtsport binnen een integraal model zal ontwikkelen.

Wat de andere bevroegde specifieke doelstellingen betreft is 'sociale cohesie' versterken koploper. Maar ook sociale en persoonlijke ontwikkeling en een gezonde levensstijl, beide voor jongeren uit kansengroepen, zijn doelstellingen die veel buurtsportwerkingen nastreven. Verdere kennisontwikkeling op vlak van Buurtsport als middel zal echter meer inzicht moeten geven in de werkzame bestanddelen van Buurtsport om dit gericht in te zetten binnen een transversaal beleid.

Toeleiding naar sportclubs is momenteel geen veel voorkomende doelstelling van buurtsportwerkingen. Het zal interessant zijn om dit de komende jaren te monitoren vanuit een actuele definitie van Buurtsport. Het element 'toeleiding naar de georganiseerde sport' kan aan belang winnen binnen Buurtsport. Ook sportclubs kunnen de methodiek van Buurtsport gaan toepassen met het oog op een bredere, minder traditionele werking. Buurtsportwerkingen kunnen sportclubs ook gaan ondersteunen op vlak van bijvoorbeeld het bereiken van doelgroepen of het organiseren van een vraaggericht aanbod.

Het volgende hoofdstuk gaat in op de samenwerkingsverbanden in functie van een buurtgericht sportaanbod.

HOOFDSTUK 3 DE TAAKVERDELING BIJ HET AANBIEDEN VAN BUURTSPOORT

Het initiatief om een buurtgericht sportaanbod te voorzien kan vanuit de sportdienst komen, maar ook andere diensten of organisaties kunnen dit uitwerken. Vaak zijn er samenwerkingsverbanden tussen diverse partners. Dit hoofdstuk geeft meer inzicht in de betrokken partners en de onderlinge taakverdeling.

3.1. COÖRDINATIE VAN HET BUURTGERICHT SPORTAANBOD

De coördinatie van het buurtgericht sportaanbod ligt bij meer dan helft (57%) van de buurtsportwerkingen in handen van de sportdienst (Tabel 3.1). Bij de centrum- en woongemeenten valt het lagere percentage op. Bij de agglomeratiegemeenten en gemeenten met een concentratie van economische activiteit springen dan weer de hoge gemiddeldes hiervoor in het oog. De jeugdendienst staat op de tweede plaats. Buurtsport wordt bij 15% van de aanbieders door deze dienst gecoördineerd. Opvallend is dat in agglomeratiegemeenten het percentage hiervoor nul bedraagt. Verder is er enkel in de groep centrumgemeenten één buurtsportwerking die door het OCMW gecoördineerd wordt. Bij landelijke gemeenten valt dan weer het hoger percentage voor de dienst vrije tijd op.⁴

Tabel 3.1 Coördinerende dienst/organisatie van Buurtsport of het buurtgericht sportaanbod, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

	N	sport- dienst	Buurt- sport	jeugd- dienst	welzijns- dienst	OCMW	vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisatie	dienst vrije tijd	anders
Agglomeratie- gemeenten	12	83,33%	8,33%	0,00%	8,33%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Centrum- gemeenten	24	41,67%	4,17%	16,67%	4,17%	4,17%	8,33%	0,00%	20,83%
Gemeenten met een con- centratie van economische activiteit	5	80,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Landelijke gemeenten	11	63,64%	9,09%	9,09%	0,00%	0,00%	0,00%	18,18%	0,00%
Toeristische gemeenten	3	66,67%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Woon- gemeenten	12	41,67%	8,33%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	8,33	16,67%
Totaal	67	56,72%	5,97%	14,93%	2,99%	1,49%	2,99%	4,48%	10,45%

*Volgende antwoordopties werd door geen van de respondenten aangevinkt:
straathoekwerk, jeugdhuis, gezondheidsdienst, preventiedienst*

⁴ In dit type gemeenten zijn er relatief veel vrijetijdsdiensten (Cijferboek Lokaal Sportbeleid 2011-2013). Dit verhoogt de kans dat Buurtsport door een dienst vrijetijd gecoördineerd wordt.

3.2. SAMENWERKINGSVERBANDEN

3.2.1. Betrokken partners

De jeugddienst, sportdienst en het OCMW zijn de diensten/organisaties waar de coördinator van het buurtgericht sportaanbod in het grootste aantal gemeenten mee samenwerkt (zie Tabel 3.2). Andere frequente partners zijn de welzijnsdienst, straathoekwerk en vindplaatsgericht jeugdwerk. De preventiedienst, gezondheidsdienst en jeugdhuisen zijn partners die het minst aangehaald worden als bij Buurtsport betrokken instanties. Bij de antwoordopties 'andere' werd door verschillende gemeenten ook de integratiedienst en samenlevingsopbouw aangehaald.

In gemeenten waar er vroeger een buurtsportaanbod was, waren er voornamelijk samenwerkingen met de sportdienst, jeugddienst, straathoekwerk en dienst vrije tijd (zie Tabel 3.2). Het OCMW komt hier minder duidelijk als partner naar voor.

Tabel 3.2 Organisaties/diensten die samenwerken in functie van het buurtgericht sportaanbod

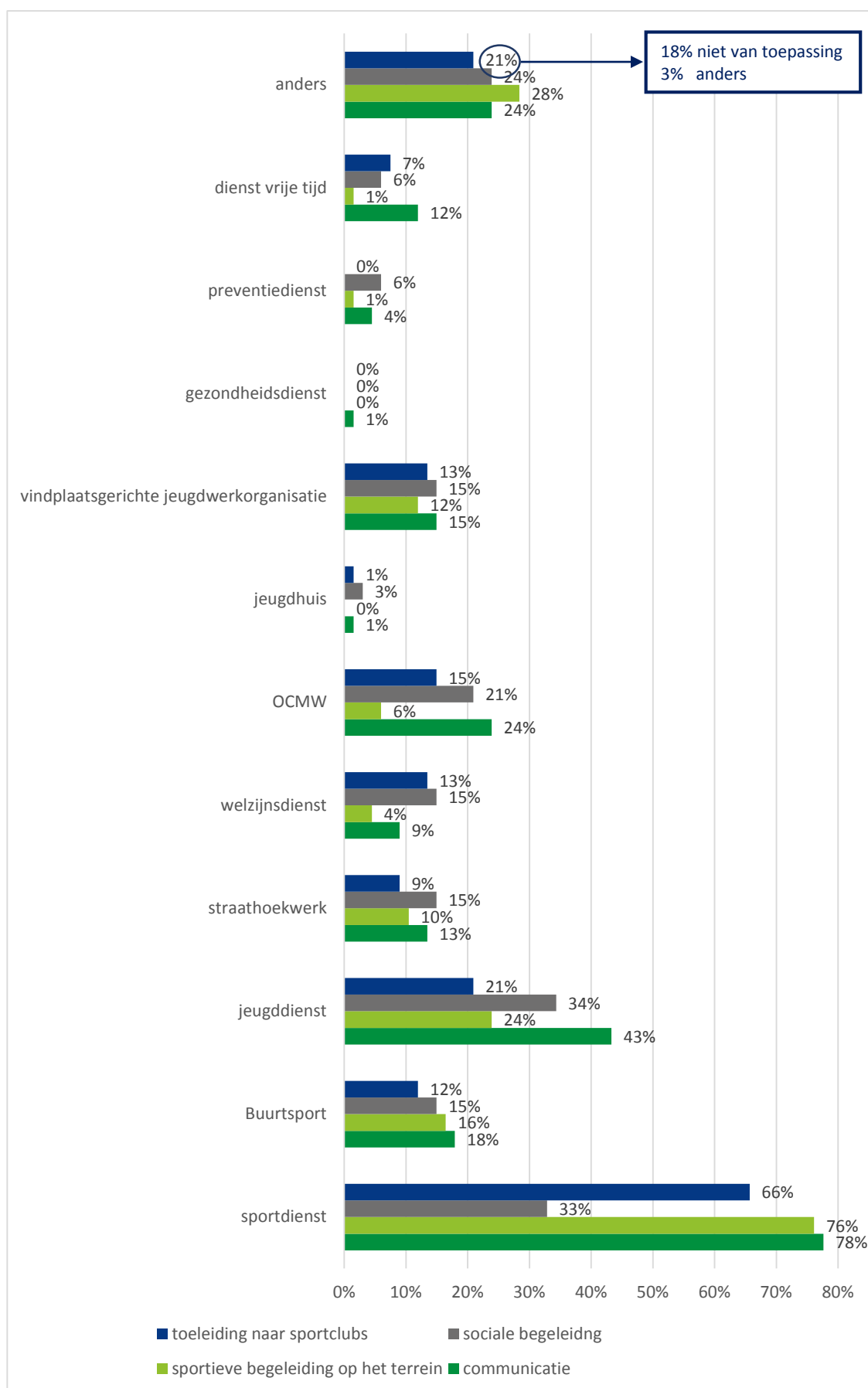
Betrokken organisaties	Buurtsportaanbod			
	Anno 2014 (N=67)		Geen in 2014, maar vroeger wel (N=28)	
	N	%	N	%
sportdienst	37	55,22%	25	89,29%
Buurtsport	7	10,45%	1	3,57%
jeugddienst	44	65,67%	13	46,43
straathoekwerk	14	20,90%	4	14,29%
welzijnsdienst	20	29,85%	1	3,57%
OCMW	29	43,28%	3	10,71%
jeugdhuis	6	8,96%	2	7,14%
vindplaatsgerichte				
jeugdwerkorganisatie	13	19,40%	0	0,00%
gezondheidsdienst	2	2,99%	0	0,00%
preventiedienst	8	11,94%	1	3,57%
dienst vrije tijd	11	16,42%	4	14,29%
andere	24	35,82%	6	21,43

N.B. Aan de 'buurtsportgemeenten' werd gevraagd met welke diensten/organisaties de dienst/organisatie die buurtsport coördineert samenwerkt. Aan de gemeenten die vroeger een buurtgericht sportaanbod hadden, werd gevraagd welke organisaties er hiervoor in het verleden samenwerkten. Dit nuanceverschil in de vraagstelling maakt dat beide groepen niet zondermeer kunnen worden vergeleken. In beide gevallen waren meerdere antwoorden mogelijk.

3.2.2. Onderlinge taakverdeling

Om zicht te krijgen op de taakverdeling tussen de partners die bij het buurtgericht sportaanbod betrokken zijn, werd er bevroegd welke partners instaan voor de communicatie, de sportieve begeleiding op het terrein, de sociale begeleiding en de toeleiding naar sportclubs. Figuur 3.1 geeft hiervan een overzicht weer. Daaruit blijkt dat de sportdienst enkel voor de sociale begeleiding niet de koploper is. Deze taak wordt in een gelijk aandeel gemeenten door de jeugddienst of de sportdienst opgevolgd. Het OCMW komt voor de sociale begeleiding ook als

Figuur 3.1 Taakverdeling tussen de bij het buurtsportaanbod betrokken partners

duidelijke partner naar voor. Vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisaties, welzijnsdienst, straathoekwerk en Buurtsport staan elk in 15% van de buurtsportgemeenten (mee) in voor de sociale begeleiding.

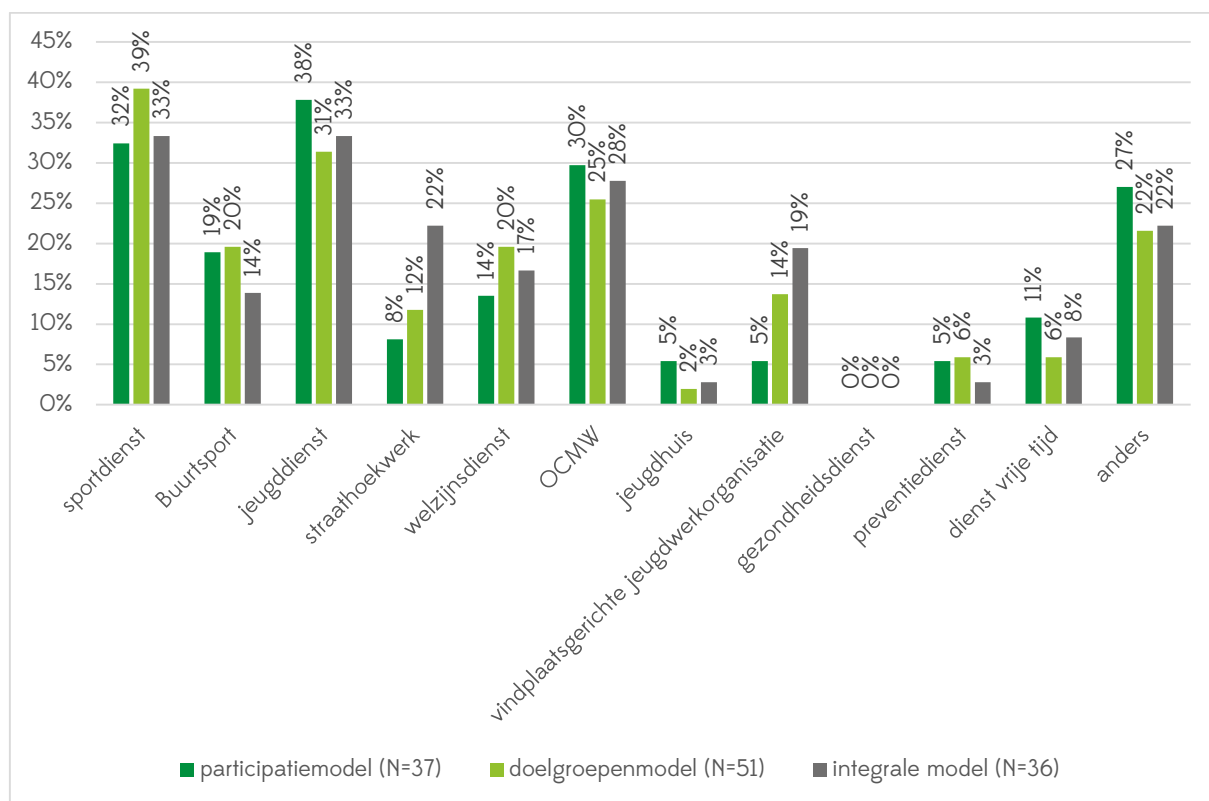
Voor de communicatie blijkt de jeugddienst een frequente partner te zijn, evenals het OCMW. Buurtsport en vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisaties zijn in 18% respectievelijk 15% van de buurtsportwerkingen communicatiepartners.

De sportieve begeleiding ligt vooral in handen van de sportdienst, de jeugddienst en Buurtsport. Bij de antwoordoptie ‘anders’ werden ook (trainers van) sportclubs en organisaties die sportlesgevers aanreiken aangehaald.

De toeleiding naar sportclubs is voornamelijk een taak van de sportdienst, jeugddienst en het OCMW. Opvallend is wel dat het aandeel buurtsportgemeenten dat via de antwoordoptie ‘andere’ te kennen gaf dat toeleiding naar sportclubs bij hen geen werkpunt is en dus niet van toepassing is, 18% bedraagt. Aangezien er geen optie ‘niet van toepassing’ was, valt te verwachten dat dit percentage misschien nog hoger is.

Voor de taak ‘sociale begeleiding’ werd van de hierbij betrokken partners een opsplitsing gemaakt volgens het buurtsportmodel (zie 2.1) dat men hanteert. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de buurtsportwerkingen meer dan één model kunnen hanteren en de opsplitsing naar betrokken partners niet zo eenduidig is. Uit Figuur 3.2 blijkt dat vooral straathoekwerk en vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisaties bij buurtsportwerkingen die met Buurtsport niet-sportdoelstellingen binnen een integraal lokaal beleid willen bereiken, meer naar voor komen als sociale begeleider.

Figuur 3.2 Diensten en organisaties die instaan voor de sociale begeleiding van Buurtsport of buurtgericht sportaanbod gekoppeld aan het met buurtsportaanbod beoogde doel

BESLUIT

De coördinatie van het buurtgericht sportaanbod ligt veelal in handen van de sportdienst. De jeugddienst en het OCMW zijn twee andere diensten/organisaties waar men in functie van Buurtsport in heel wat gemeenten mee samenwerkt. Ook de welzijnsdienst, straathoekwerk en vindplaatsgericht jeugdwerk zijn frequent vermelde partners.

Wat de taakverdeling betreft, worden de meeste taken opgenomen door de sportdiensten. Maar dit gebeurt steeds in samenwerking met andere diensten. De toeleiding naar sportclubs gebeurt door de sportdienst, maar ook door de jeugddienst en het OCMW. Hetzelfde geldt voor de communicatie. Voor de sportieve begeleiding op het terrein staan de sportdienst, jeugddienst en Buurtsport in. De sociale begeleiding is in gelijke mate een taak van de sportdienst en de jeugddienst.

Buurtsportwerkingen die inzetten op het integrale buurtsportmodel, doen voor de sociale begeleiding vaker een beroep op straathoekwerk of een vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisatie.

Het is interessant om de komende jaren te monitoren hoe deze partnerships zullen evolueren in tijden waar samenwerkingen tussen beleidsdomeinen (o.a. door het integrale meerjarenplan van gemeenten) meer zullen voorkomen en wanneer vanuit het Expertisecentrum Buurtsport verder wordt ingezet op kennis van de troeven van alle actoren.

In wat volgt, wordt er verder ingezoomd op de personeelsinzet voor en het betrekken van vrijwilligers bij het buurtgericht sportaanbod.

HOOFDSTUK 4 PERSONEELSINZET

Zonder coördinatoren die het overzicht houden en de violen gelijk stemmen, zonder de buurtsportbegeleiders/-werkers op het terrein en zonder de inzet van vrijwilligers kan er geen buurtgericht sportaanbod bestaan. Daarom wordt in dit hoofdstuk nagegaan hoeveel tijd professionele medewerkers aan Buurtsport besteden en voor welke taken er op vrijwilligers een beroep wordt gedaan.

4.1. COÖRDINATIE

Wekelijks wordt er gemiddeld 13,40 uur besteed aan de coördinatie van het buurtgericht sportaanbod. Iemand met een coördinerende functie is – uitgaande van een 38-uren werkweek – gemiddeld een derde van zijn tijd bezig met de coördinatie van Buurtsport. In Tabel 4.1 A komt een opmerkelijke top drie naar voor. Na de buurtsportgemeenten met 50.001 of meer inwoners als (verwachte) koplopers, staan de kleinste gemeenten wat betreft tijdbesteding voor coördinatie op de derde plaats. Dus hoewel zij beperkt kunnen rekenen op buurtsportbegeleiders/-werkers (zie 4.2), neemt de coördinatie van Buurtsport en de betrokken partners iets meer dan een dag per week in beslag. Een mogelijke verklaring is dat deze gemeenten Buurtsport als belangrijke methodiek inzetten in hun sportpromotie.

Beschouwd volgens socio-economisch profiel (zie Tabel 4.1 B) besteden de centrumgemeenten veruit het meeste tijd aan de coördinatie, op ruime afstand gevolgd door de agglomeratiegemeenten. Tussen de andere types gemeenten – met uitzondering van de gemeenten met een concentratie van economische activiteit – tekenen er zich bij de gemiddelden nauwelijks verschillen op.

Tabel 4.1 Tijdsbesteding van medewerker met coördinerende functie voor de coördinatie van het buurtgericht sportaanbod uitgedrukt in uren per week

A/ volgens inwonersklasse

	N	som	gemiddeld	min	max
< 10.000	5	53	10,60 (0,28 VTE)	0	30
10.000 - 15.000	11	37,5	3,41 (0,09 VTE)	0	8
15.001 - 20.000	8	17	2,13 (0,06 VTE)	0	5
20.001 - 30.000	8	57	7,13 (0,19 VTE)	1	38
30.001 - 50.000	21	128	6,74 (0,18 VTE)	0	38
50.001 - 200.000	9	212	23,56 (0,62 VTE)	4	40
> 200.000	2	326	163,00 (4,29 VTE)	76	250
Totaal	64	830,5	13,40 (0,35 VTE)	0	250

VTE: voltijdse equivalenten

B/ volgens socio-economisch profiel (Belfius)

	N	som	gemiddeld	min	max
Agglomeratiegemeenten	12	78	6,50 (0,17 VTE)	0	38
Centrumgemeenten	23	640	29,09 (0,77 VTE)	0	250
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	7	1,40 (0,04 VTE)	1	2
Landelijke gemeenten	11	51	4,64 (0,12 VTE)	0	19
Toeristische gemeenten	3	14	4,67 (0,12 VTE)	2	8
Woongemeenten	10	40,5	4,50 (0,12 VTE)	0	30
Totaal	64	830,5	13,40 (0,35 VTE)	0	250

VTE: voltijdse equivalenten

4.2. BUURTSPOORTBEGELEIDERS/-WERKERS

Van 64 buurtsportgemeenten is er informatie beschikbaar over hoeveel voltijdse equivalenten (VTE) professionele buurtsportbegeleiders/-werkers er op 1 januari 2014 actief waren. Deze buurtsportmedewerkers kunnen in de eigen dienst tewerkgesteld zijn of extern aan de organisatie. Zoals uit Tabel 4.2 blijkt, telt Vlaanderen minstens 105 VTE professionele medewerkers Buurtsport. Gemiddeld heeft een buurtsportgemeente 2,56 VTE buurtsportmedewerkers. De verschillen tussen gemeenten gaan van geen tot 59 buurtsportbegeleiders/-werkers.

In deel A van Tabel 4.2 komt tot uiting dat hoe meer inwoners een gemeente telt, hoe hoger het gemiddeld aantal VTE buurtsportwerkers is. Opvallend is dat er in geen enkele van de vier buurtsportgemeenten met minder dan 10.000 inwoners, buurtsportbegeleiders/-werkers tewerkgesteld worden. Aan de andere kant van het spectrum valt het grote verschil tussen buurtsportgemeenten met 50.001 tot 200.000 inwoners en die met meer dan 200.000 inwoners op.

Beschouwd volgens socio-economisch profiel (Tabel 4.2 B) valt op dat er in elk type gemeente minstens één buurtsportwerking is die geen buurtsportbegeleiders/-werkers heeft. Verder blijkt uit het overzicht dat centrumgemeenten de uitgesproken koplopers zijn en dat de verschillen tussen de andere types gemeenten minder groot zijn. De agglomeratiegemeenten en landelijke gemeenten sluiten het rijtje af.

Tabel 4.2 Inzet van professionele buurtsportbegeleiders/-werkers eigen of extern aan de organisatie uitgedrukt in voltijdse equivalenten

A/ volgens inwonersklasse

	N	som	gemiddeld	min	max
< 10.000	4	0	0,00	0	0
10.000 - 15.000	11	2	0,29	0	1
15.001 - 20.000	8	2	0,29	0	1
20.001 - 30.000	8	4	1,00	0	2
30.001 - 50.000	22	13	1,08	0	2
50.001 - 200.000	9	15	2,14	0	6
> 200.000	2	69	34,50	10	59
Totaal	64	105	2,56	0	59

B/ volgens socio-economisch profiel (Belfius)

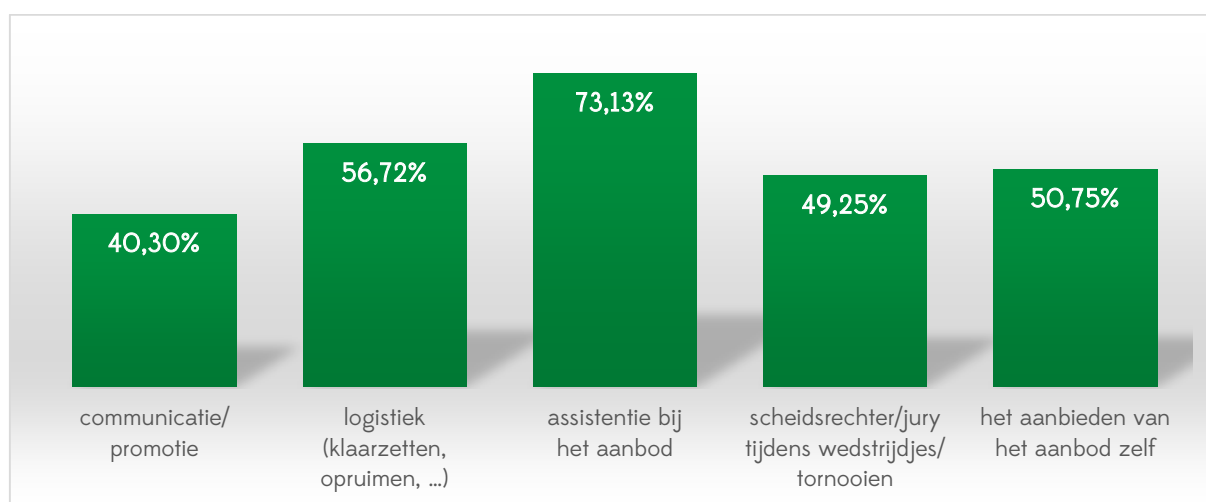
	N	som	gemiddeld	min	max
Agglomeratiegemeenten	12	3	0,43	0	1
Centrumgemeenten	23	92	5,41	0	59
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	2	0,67	0	1
Landelijke gemeenten	11	2	0,40	0	2
Toeristische gemeenten	3	1	0,50	0	1
Woongemeenten	10	5	0,71	0	2
Totaal	64	105	2,56	0	59

4.3. INZET VAN VRIJWILLIGERS

De buurtsportgemeenten doen voor verschillende taken een beroep op vrijwilligers. Bij telkens meer dan de helft van de respondenten worden vrijwilligers ingezet voor assistentie bij het aanbod en logistiek (zie Figuur 4.1). De gemiddeldes voor vrijwilligers als scheidsrechter/jury en het aanbieden van het aanbod zelf liggen rond 50%. Voor communicatie/promotie worden in minder gevallen vrijwilligers ingezet.

Aangezien bij de tijdsbesteding voor coördinatie tot uiting kwam dat dit voor kleine gemeenten hoog lag (zie hierboven), is voor de vrijwilligerstaak 'het aanbieden van het aanbod zelf' de opsplitsing naar inwonersklassen gemaakt. Ook op dat vlak zijn de kleinste en grootste gemeenten verhoudingsgewijs koploper (80% resp. 100%). De derde stek wordt ingenomen door buurtsportgemeenten met 15.001 tot 20.000 inwoners.

Figuur 4.1 Inzet van vrijwilligers voor bepaalde taken van het buurtgericht sportaanbod (N=67)

BESLUIT

Zonder mensen, geen buurtgericht sportaanbod. Wie wil inzetten op Buurtsport, moet er zich van bewust zijn dat dit - zowel op vlak van coördinatie als begeleiding op het veld - tijd vraagt. In buurtsportgemeenten besteedt iemand met een coördinerende functie een derde van zijn tijd (13,40 uur op weekbasis) aan de coördinatie van Buurtsport. Verder telt Vlaanderen minstens 105 voltijdse equivalenten (VTE) professionele buurtsportbegeleiders/-werkers en wordt er voor tal van taken een beroep gedaan op vrijwilligers. Gemiddeld heeft een buurtsportgemeente 2,56 VTE buurtsportmedewerkers, maar bij elk type gemeente is er minstens één buurtsportwerking die geen buurtsportbegeleiders/-werkers tewerkstelt. Deze cijfers zullen de komende jaren verder gemonitord worden vanuit de doelstelling van het Expertisecentrum Buurtsport om verdere professionalisering van Buurtsport te stimuleren.

In het volgende hoofdstuk wordt het buurtsportaanbod zelf onder de loep genomen.

HOOFDSTUK 5 HET WANNEER, HOE & WAT VAN BUURTGERICHT SPORTAANBOD

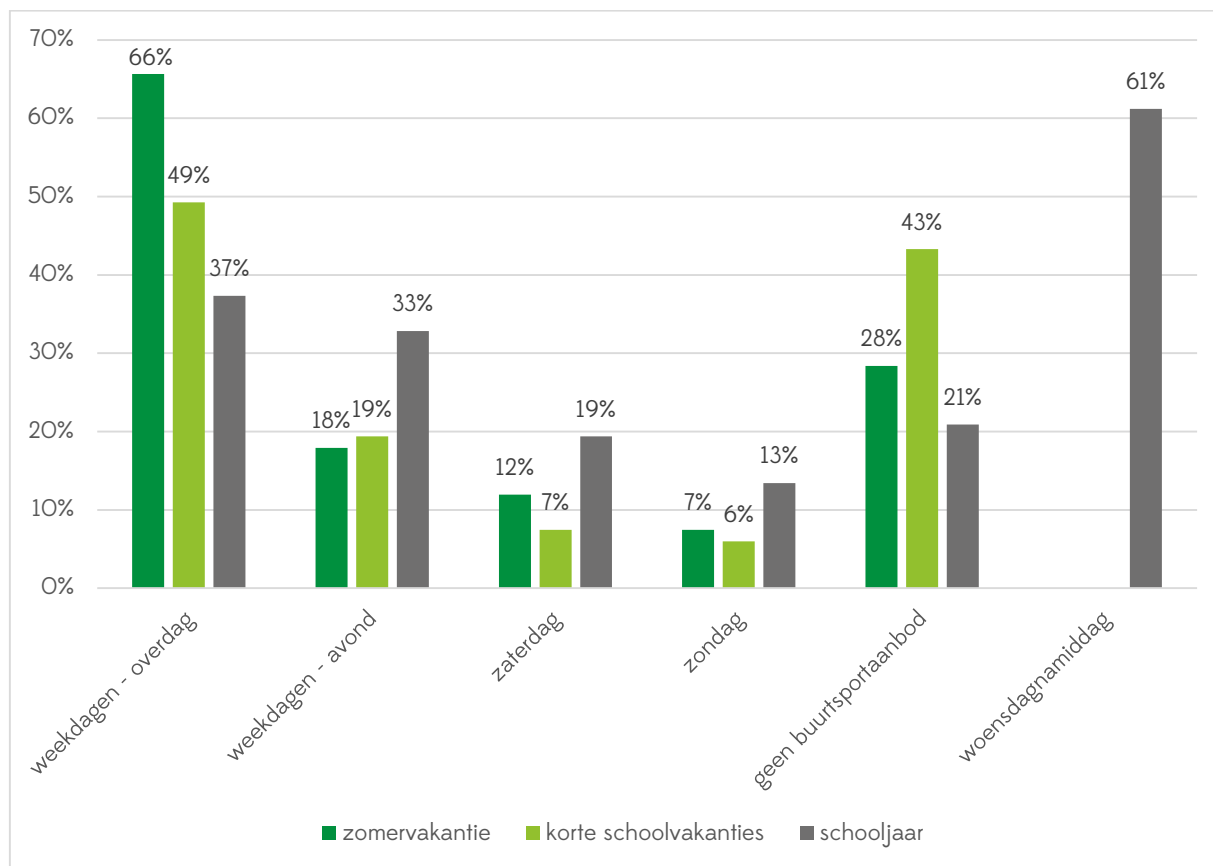
In dit deel wordt het buurtsportaanbod zelf verder bestudeerd. Op welke momenten is er dergelijk aanbod? Hoe wordt dit georganiseerd? Welke activiteiten worden er aangeboden?

5.1. DE MOMENTEN WAAROP ER EEN BUURTSPORTAANBOD IS

De periodes waarin de buurtsportwerkingen een aanbod voorzien, zijn overwegend 'tijdens het schooljaar' (79%) en 'tijdens de zomervakantie' (72%). Tijdens de korte schoolvakanties is er minder buurtgericht sportaanbod (57%).

Over het algemeen is er vooral overdag op weekdays een aanbod (zie Figuur 5.1). Voor het aanbod tijdens het schooljaar werd ook specifiek gepolst naar het aanbod op woensdagnamiddag, wat – zoals blijkt – ook een populair buurtsportmoment is. 's Avonds op weekdays een buurtsportaanbod voorzien, gebeurt in meerdere mate tijdens het schooljaar (33%) dan tijdens de schoolvakanties (circa 20%). Tijdens het weekend voorzien er over het algemeen minder buurtsportwerkingen een aanbod en ook hier is er een verschil tussen schooljaar en schoolvakanties.

Figuur 5.1 Momenten waarop er een buurtsportaanbod is (N=67)

Tabel 5.1 geeft een verdere opsplitsing van de resultaten weer volgens het socio-economisch profiel van de gemeenten. De cijfers worden in percentages weergegeven, maar aangezien de groepen klein zijn, moet dit met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Voor het aanbod tijdens de zomervakantie (Tabel 5.1 A) valt op dat de helft van de agglomeratiegemeenten en zelfs meer dan de helft van de gemeenten met een concentratie van economische activiteit in die periode geen buurtsportwerking heeft. De toeristische en centrumgemeenten lijken hun pijlen tijdens de zomervakantie meer dan de andere gemeentetypes te richten op een aanbod op weekdays overdag (centrumgemeenten ook 's avonds). In landelijke gemeenten valt het hogere percentage voor een avondaanbod door de week op. Woongemeenten bieden meer dan gemiddeld Buurtsport aan op zondag.

Tijdens de korte schoolvakanties (Tabel 5.1 B) is er in de toeristische gemeenten geen buurtsportaanbod. In meer dan de helft van de gemeenten met een concentratie van economische activiteit en landelijke gemeenten is er in die periode evenmin een buurtgericht sportaanbod. Tijdens de korte vakantieperiodes ligt het aandeel van de centrumgemeenten hoger voor een buurtsportaanbod op weekdays (overdag en 's avonds). Tijdens korte schoolvakanties is er in het weekend enkel een buurtsportaanbod in agglomeratie-, centrum- en woongemeenten.

Bij het buurtsportaanbod tijdens het schooljaar (Tabel 5.1 C) valt op dat alle buurtsportwerkingen uit agglomeratie- en toeristische gemeenten dan een aanbod hebben. Daar tegenover staat echter dat 60% van de woongemeenten met buurtsport en 40% van de buurtsportgemeenten met een concentratie van economische activiteit op dat moment geen aanbod hebben. Ook tijdens het schooljaar zijn de centrumsteden trekkers wat betreft een aanbod op weekdays. Overdag is er op weekdays in de helft of meer van de toeristische, landelijke en centrumgemeenten met een buurtsportwerking een aanbod. Op woensdagnamiddag is zelfs in 83% van de agglomeratiegemeenten en 75% van de centrumgemeenten met buurtsport een aanbod. In het weekend zijn het eveneens vooral deze twee groepen van gemeenten die op die dagen een buurtsportaanbod voorzien. In gemeenten met een concentratie van economische activiteit en toeristische gemeenten is er in het weekend tijdens het schooljaar nergens een buurtsportaanbod.

Tabel 5.1 Momenten waarop er een in de buurtsportgemeenten een aanbod is, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

A/ tijdens de zomervakantie

	N	weekdagen overdag	weekdagen avond	zaterdag	zondag	geen buurt- sportaanbod
Agglomeratiegemeenten	12	41,67%	16,67%	16,67%	8,33%	50,00%
Centrumgemeenten	24	79,17%	25,00%	12,50%	4,17%	16,67%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	40,00%	0,00%	0,00%	0,00%	60,00%
Landelijke gemeenten	11	63,64%	36,36%	9,09%	9,09%	27,27%
Toeristische gemeenten	3	100%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%
Woongemeenten	12	66,67%	0,00%	8,33%	16,67%	25,00%
Totaal	67	65,67%	17,91%	11,94%	7,46%	28,36%

B/ tijdens de korte schoolvakanties

	N	weekdagen overdag	weekdagen avond	zaterdag	zondag	geen buurt- sportaanbod
Agglomeratiegemeenten	12	50,00%	25,00%	16,67%	8,33%	41,67%
Centrumgemeenten	24	75,00%	33,33%	12,50%	8,33%	16,67%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	80,00%
Landelijke gemeenten	11	27,27%	18,18%	0,00%	0,00%	63,64%
Toeristische gemeenten	3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Woongemeenten	12	41,67%	0,00%	0,00%	8,33%	50,00%
Totaal	67	49,25%	19,40%	7,46%	5,97%	43,28%

C/ tijdens het schooljaar

	N	week- dagen overdag	woensdag- namiddag	week- dagen avond	zater- dag	zon- dag	geen buurtsport- aanbod
Agglomeratiegemeenten	12	8,33%	83,33%	33,33%	25,00%	16,67%	0,00%
Centrumgemeenten	24	50,00%	75,00%	50,00%	33,33%	20,83%	16,67%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	20,00%	40,00%	20,00%	0,00%	0,00%	40,00%
Landelijke gemeenten	11	54,55%	63,64%	18,18%	9,09%	9,09%	9,09%
Toeristische gemeenten	3	66,67%	66,67%	33,33%	0,00%	0,00%	0,00%
Woongemeenten	12	25,00%	16,67%	16,67%	8,33%	8,33%	58,33%
Totaal	67	37,31%	61,19%	32,84%	19,40%	13,43%	20,90%

5.2. TOEGEPASTE ORGANISATIEVORMEN

Een 'open aanbod'⁵ is de meest voorkomende organisatievorm (74%) voor een buurtgericht sportaanbod. Op ruime afstand volgen evenementen en toernooien (Tabel 5.2). Met uitzondering van de gemeenten met een concentratie van economische activiteit is een open aanbod bij elk type gemeente de meest toegepaste organisatievorm. De toeristische gemeenten hanteren allemaal deze werkwijze. Evenementen zijn in landelijke en toeristische gemeenten minder populair. Enkel in toeristische gemeenten worden er in het kader van een buurtgericht sportaanbod geen toernooien georganiseerd.

Bij gemeenten met een concentratie van economische activiteit komt er geen organisatievorm uitgesproken naar voor. Lessenreeksen, toernooien en evenementen worden elk in 40% van deze gemeenten georganiseerd.

Bij de lessenreeksen valt het hogere percentage bij centrumgemeenten en het lagere percentage bij woongemeenten op.

Voor de organisatievorm 'sportkamp' zijn de centrumsteden koplopers terwijl geen enkele toeristische gemeente deze organisatievorm toepast in het kader van Buurtsport.

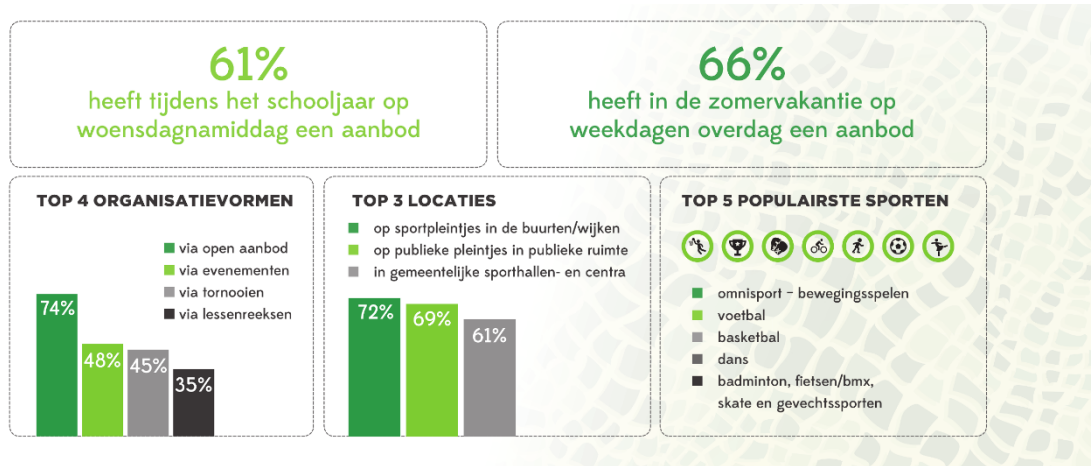
⁵ Onder open aanbod wordt een regelmatige aanbod waaraan men vrijblijvend kan deelnemen verstaan.

Training als organisatievorm komt enkel voor bij buurtsportwerkingen in centrum-, agglomeratie- en woongemeenten.

In het algemeen kan worden gesteld dat centrumgemeenten een meer uitgebouwde werking hebben.

Tabel 5.2   **Organisatievorm van het buurtsportaanbod**

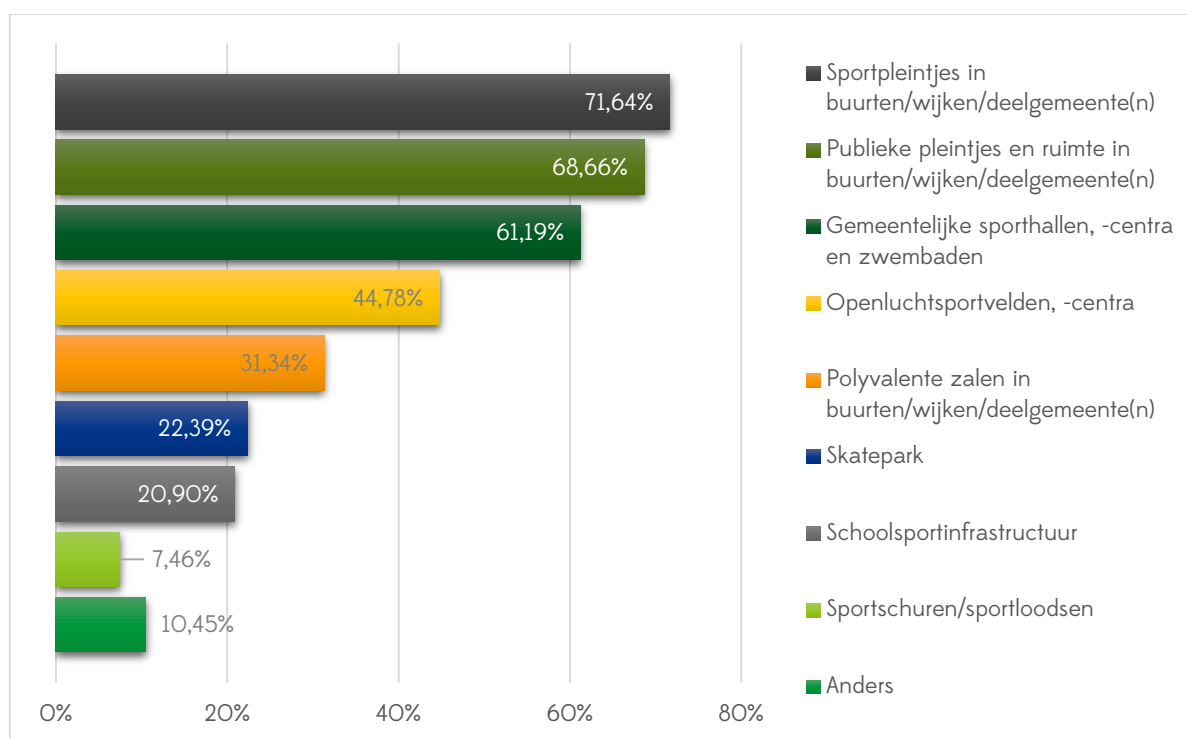
	N	open aanbod	sport-kamp	lessen-reeks	tornooi	evene-ment	training	anders
Agglomeratiegemeenten	11	72,73%	9,09%	36,36%	36,36%	54,55%	18,18%	9,09%
Centrumgemeenten	24	83,33%	29,17%	45,83%	66,67%	54,17%	29,17%	12,50%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	20,00%	20,00%	40,00%	40,00%	40,00%	0,00%	0,00%
Landelijke gemeenten	10	80,00%	20,00%	30,00%	30,00%	30,00%	0,00%	0,00%
Toeristische gemeenten	3	100,00%	0,00%	33,33%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%
Woongemeenten	12	66,67%	8,33%	16,67%	33,33%	50,00%	16,67%	8,33%
Totaal	65	73,85%	18,46%	35,38%	44,62%	47,69%	16,92%	7,69%

5.3. GEBRUIKTE LOCATIES

Buurtsport wordt in eerste instantie aangeboden op sportpleintjes in buurten, wijken en deelgemeenten (Figuur 5.2). Publieke pleintjes en ruimte (niet specifiek voor sport), eveneens in buurten, wijken en deelgemeenten, volgen op de voet en staan na correctie van de antwoordcategorie 'anders' zelfs op een gedeelde eerste plaats. De top drie wordt vervolledigd door gemeentelijke sporthallen, -centra en zwembaden. Openluchtsportterreinen en polyvalente zalen scoren hoger dan skateparken, schoolsportinfrastructuur en sportschuren en -loodsen.

Figuur 5.2 Buurtsportlocaties (N=67)

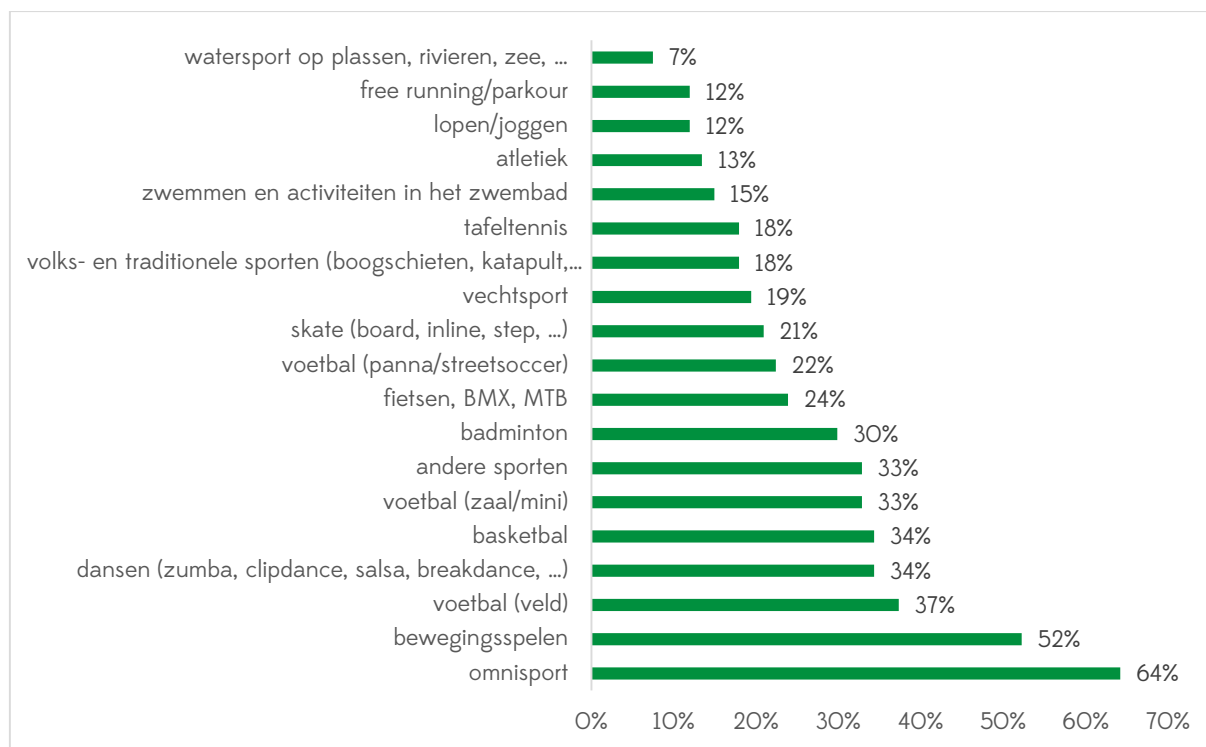

5.4. AANGEBODEN SPORTEN EN BEWEGINGSVORMEN

De activiteiten die de meeste buurtsportwerkingen aanbieden zijn ‘omnisport’ en ‘bewegingsspelen’, al zeggen deze termen alles en niks. Wanneer alle voetbalvormen (veld, zaal/mini, panna/streetsoccer) samen worden beschouwd, is voetbal de absolute nummer één van aangeboden sporten. Maar ook opgesplitst in deze subvormen is voetbal, in dit geval klassiek voetbal (veld), de koploper onder de sporttakken. Dansen in al zijn vormen en soorten en basketbal staan op een gedeelde tweede plaats. Ook zaal- en minivoetbal, badminton en fietsen/BMX/MTB zijn sporten die in minstens een kwart van de buurtsportwerkingen aangeboden worden. Bij de zelf ingevulde sporttakken bij de rubriek ‘andere sporten’ werden hockey, baseball en yoga/thaichi elk drie keer aangehaald (3%). Figuur 5.3 geeft een volledig overzicht van de aangeboden sporten en bewegingsvormen.

Figuur 5.3   **Aangeboden sporten en bewegingsvormen tijdens Buurtsport**

BESLUIT

Overdag tijdens de zomervakantie en woensdagnamiddag tijdens het schooljaar zijn dé buurtsportmomenten. Tijdens de korte schoolvakanties is er in minder gemeenten een buurtsportaanbod. Over het algemeen is er vooral op weekdays overdag een buurtgericht sportaanbod. Als er 's avonds een aanbod is, is dat meer het geval tijdens het schooljaar dan tijdens de schoolvakanties. Het weekend is niet zo'n populair moment voor Buurtsport.

Drie vierde van buurtsportwerkingen kiezen als organisatievorm voor een 'open aanbod'. De top drie van organisatievorm wordt vervolledigd met evenementen (48%) en toernooien (45%).

De buurtsportlocaties bij uitstek zijn sportpleintjes, publieke pleintjes en publieke ruimte in buurten, wijken en deelgemeenten. Maar ook gemeentelijke sporthallen, -centra en zwembaden zijn geliefd.

Na de brede activiteiten omnisport en bewegingsspelen zijn voetbal (veld), dansen en basketbal dé sporten en bewegingsvormen die tijdens Buurtsport aangeboden worden. Ook zaalvoetbal, badminton, fietsen/BMX/MTB, skate en vechtsport zijn populaire activiteiten.

In het volgende en laatste hoofdstuk, ligt de focus op de met Buurtsport beoogde doelgroepen en het bereik ervan.

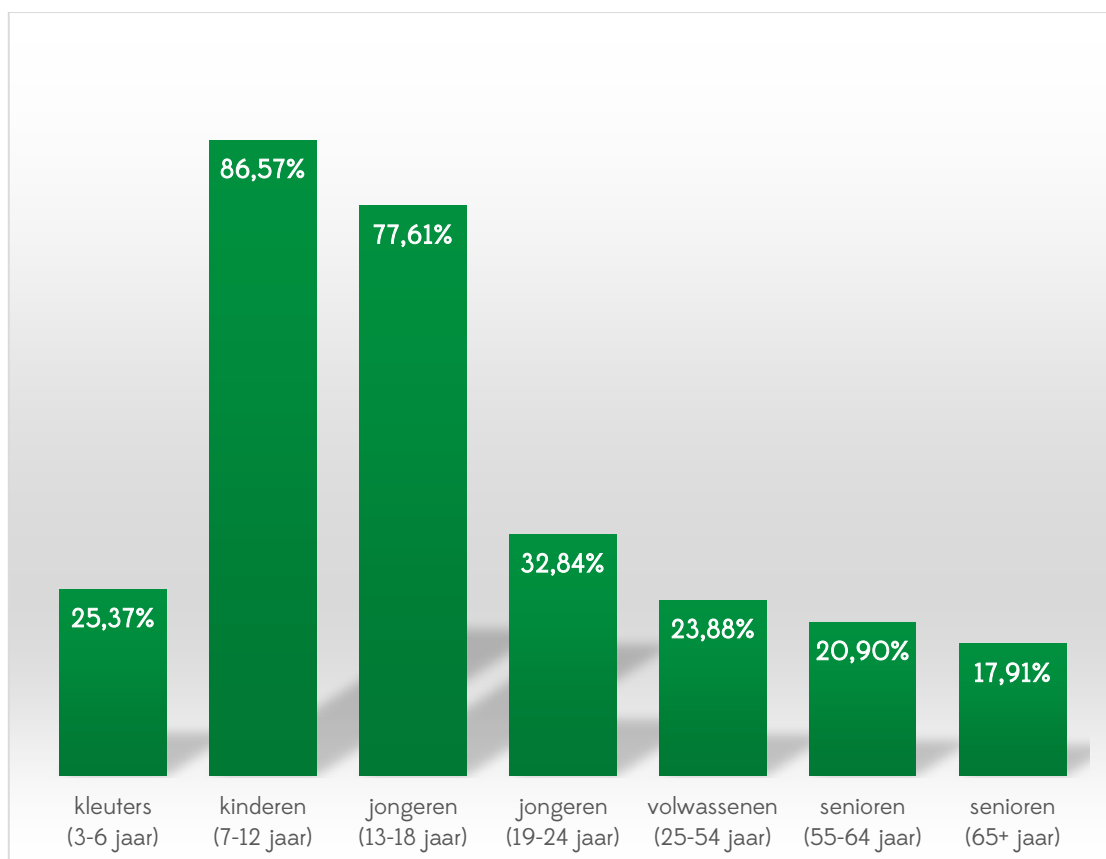
HOOFDSTUK 6 HET BEREIK VAN BUURTSPOORT

Om meer zicht te krijgen op het bereik van het buurtgericht sportaanbod werd aan de buurtsportgemeenten gevraagd welke leeftijdsgroepen ze met Buurtsport willen aanspreken en of ze al dan niet inzetten op sociale kansengroepen. In vervolgvragen werd voor een aantal specifieke doelgroepen gepolst naar het aantal deelnemers van deze groepen.

6.1. BEOOGDE DOELGROEPEN

Kinderen in de leeftijdscategorie van 7 tot 12 jaar (87%) en jongeren van 13 tot 18 jaar (78%) zijn duidelijk de leeftijdsgroepen die buurtsportwerkingen met hun aanbod willen bereiken (Figuur 6.1). Maar ook jongeren tussen 19 en 24 jaar behoren in een derde van de gevallen tot de doelgroep en een kwart richt zich ook naar kleuters. Vanaf 25 jaar daalt het percentage verder, al is er wel bijna een vijfde van de buurtsportwerkingen (18%) die ook deelname van 65-plussers beoogt.

Figuur 6.1 Met het buurtgerichte sportaanbod beoogde leeftijdsgroepen (N=67)

Er werd ook bevraagd of er met het buurtsportaanbod gericht wordt ingezet op sociale kansengroepen en zo ja, op welke. Slechts een vijfde van de buurtsportgemeenten geeft aan geen sociale kansengroepen gericht te beogen. Zoals uit Tabel 6.1 blijkt, is dat percentage het hoogst in woongemeenten en het laagst in centrumgemeenten. Verder zet bijna 70% van de buurtsportwerkingen in op mensen in armoede en bijna 60% beoogt mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond. De centrumgemeenten zijn voor beide van deze doelgroepen koploper. Voor de sociale kansengroep 'mensen in armoede' zijn de woongemeenten de hekkensluiter en voor etnisch-culturele minderheden zijn dat de landelijke gemeenten. Bij de antwoordoptie 'andere' werden G-sporters en maatschappelijk kwetsbaren elk twee keer aangehaald, de andere bijkomende antwoorden kwamen telkens maar één keer voor.

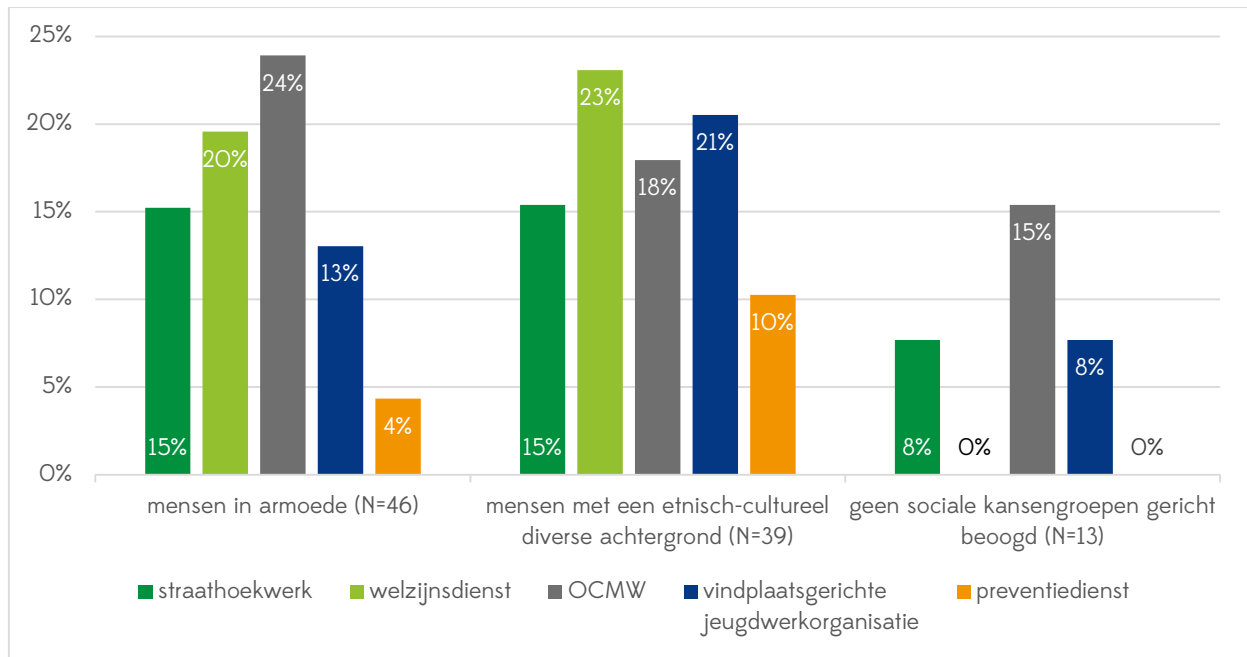
Tabel 6.1 Met buurtgericht sportaanbod beoogde sociale kansengroepen

	N	geen sociale kansengroepen gericht beoogd	mensen in armoede	mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond
Agglomeratiegemeenten	12	8,33%	75,00%	66,67%
Centrumgemeenten	24	4,17%	83,33%	79,17%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	20,00%	80,00%	60,00%
Landelijke gemeenten	11	36,36%	54,55%	27,27%
Toeristische gemeenten	3	33,33%	66,67%	33,33%
Woongemeenten	12	41,67%	41,67%	41,67%
Totaal	67	19,40%	68,66%	58,21%

Om beter inzicht te krijgen in de aanpak van buurtsportwerkingen werd de inzet op sociale kansengroepen gekoppeld aan vijf types organisaties of diensten die kunnen instaan voor de sociale begeleiding bij Buurtsport. Het visueel resultaat hiervan is weergegeven in Figuur 6.2. Hierin komen verschillen naar voor tussen buurtsportwerkingen die inzetten op sociale kansengroepen en buurtsportwerkingen die dat niet doen. Het aandeel buurtsportgemeenten dat voor de sociale begeleiding een beroep doet op de geselecteerde partners, ligt hoger bij buurtsportwerkingen die gericht sociale kansengroepen beogen. In buurtsportgemeenten die inzetten op mensen in armoede werkt een kwart met het OCMW en een vijfde met de welzijnsdienst samen voor de sociale begeleiding. Voor de kansengroep mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond lijken de welzijnsdienst (23%), vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisatie (21%) en OCMW (18%) de voorkeursinstanties voor de sociale begeleiding.

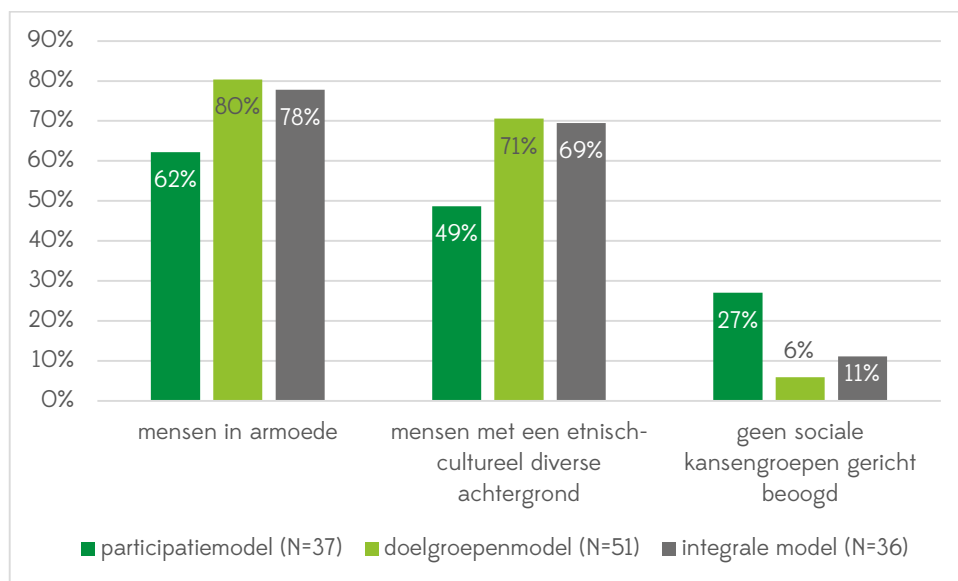
Deze resultaten kunnen worden gebruikt in de ondersteuning van nieuwe buurtsportgemeenten of gemeenten die hun werking willen uitbouwen op vlak van kansengroepen. Ze tonen aan dat voor toeleiding van kansengroepen en het bereiken van kansengroepen andere diensten of instanties relevante partners kunnen zijn met specifieke expertise.

Figuur 6.2 Beoogde sociale kansengroepen en instanties die instaan voor de sociale begeleiding van Buurtsport

Ten slotte werd er ook een opdeling gemaakt naargelang het gehanteerde buurtsportmodel (zie 2.1). Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de buurtsportwerkingen meer dan één model kunnen hanteren en de koppeling met beoogde sociale kansengroepen bijgevolg niet zo eenduidig is. Uit Figuur 6.3 blijkt dat vooral buurtsportwerkingen die volgens het participatiemodel werken geen sociale kansengroepen gericht beogen. Al valt wel op dat (meer dan) de helft van de buurtsportwerkingen die het participatiemodel hanteren ook inzet op mensen in armoede en mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond.

Figuur 6.3 De sociale kansengroepen waar met buurtgericht sportaanbod op ingezet wordt, ingedeeld volgens het gehanteerde buurtsportmodel

6.2. BEREIKTE BUURTSPORTERS

In 2014 wisten de 66 buurtsportwerkingen waarvan deze gegevens beschikbaar zijn, in totaal 61.242 inwoners aan te spreken. Het gemiddelde bereik is 928 sporters per buurtsportstad of -gemeente. Via deze weg wordt 1% van de bevolking bereikt. Zoals uit Tabel 6.2 blijkt, ligt het aandeel inwoners dat door de twee steden met meer dan 200.000 inwoners wordt bereikt beduidend hoger. Anderzijds valt ook op dat het de gemeenten uit de inwonersklassen 15.001 tot 20.000 en 20.001 tot 30.000 zijn die qua bereik de laagste percentages halen.

Beschouwd volgens socio-economisch profiel van de gemeente zijn het de centrum- en toeristische gemeenten die qua bereik hogere percentages realiseren. In landelijke en woongemeenten liggen de percentages lager.

Een belangrijke kanttekening bij bovenstaande vaststellingen is dat de methodiek Buurtsport zijn meerwaarde heeft in het bereiken van mensen die met een traditioneel sportpromotie-aanbod niet worden bereikt (kansengroepen, niet-actieven, ...). Bij het aantal bereikte buurtsporters is zodoende niet enkel het effectieve aantal belangrijk, maar vooral het profiel van de deelnemer.

Tabel 6.2 Aantal met buurtgericht sportaanbod bereikte inwoners

A/ volgens inwonersklasse

	N	aantal bereikte inwoners				% van totale bevolking
		som	gemiddeld	min	max	
< 10.000	5	1 250	250	20	700	0,21%
10.000 - 15.000	11	3 374	307	30	1 600	0,33%
15.001 - 20.000	8	1 801	225	50	1 000	0,19%
20.001 - 30.000	9	1 430	159	30	450	0,14%
30.001 - 50.000	22	3 687	168	20	900	0,29%
50.001 - 200.000	9	4 350	483	100	1 000	0,54%
> 200.000	2	45 350	22 675	350	45 000	5,95%
Totaal	66	61 242	928	20	45 000	0,96%

B/ volgens socio-economisch profiel (Belfius)

	N	aantal bereikte inwoners				% van totale bevolking
		som	gemiddeld	min	max	
Agglomeratiegemeenten	12	2 618	218	20	1 000	0,30%
Centrumgemeenten	23	51 211	2 227	25	45 000	2,20%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	5	661	132	25	300	0,10%
Landelijke gemeenten	11	1 850	168	20	750	0,17%
Toeristische gemeenten	3	1 770	590	50	1 600	1,21%
Woongemeenten	12	3 132	261	30	900	0,23%
Totaal	66	61 242	928	20	45 000	0,96%

De 52 gemeenten die een buurtsportaanbod met als doelpubliek jongeren (13 tot 24 jaar) hebben, bereikten in 2014 ruim 30.700 jongeren met een gemiddelde van 591 per buurtsportwerking (Tabel 6.3). Opvallend is dat, als we de grootste spelers buiten beschouwing laten, het enerzijds de kleinere gemeenten met 10.000 tot 15.000 inwoners en anderzijds de grote gemeenten met 50.001 tot 200.000 inwoners zijn die gemiddeld het meeste jongeren bereiken. Een ander aspect dat ook meespeelt en dat we hier niet in kaart kunnen brengen, is de leeftijdsstructuur van de bevolking, meer concreet het aantal inwoners tussen 13 en 24 jaar.

Tabel 6.3 Aantal met buurtgericht sportaanbod bereikte jongeren (13 tot 24 jaar) volgens inwonersklasse

	N	aantal bereikte jongeren (13 tot 24 jaar)			
		som	gemiddelde	min	max
< 10.000	3	105	35	25	50
10.000 - 15.000	7	1 783	255	35	748
15.001 - 20.000	6	1 194	199	8	1 000
20.001 - 30.000	7	1 004	143	20	300
30.001 - 50.000	18	1 383	77	10	250
50.001 - 200.000	9	2 474	275	30	604
> 200.000	2	22 775	11 388	275	22 500
Totaal	52	30 718	591	8	22 500

Aan de buurtsportgemeenten die jongeren als doelpubliek hebben, werd gevraagd een inschatting te maken hoeveel procent van de deelnemende jongeren tot een sociale kansengroep behoort. De resultaten hiervan zijn weergegeven in Tabel 6.4. Hieruit blijkt dat men inschat dat ruim de helft (55%) van de deelnemende jongeren behoort tot een kansengroep. Voor centrum- en agglomeratiegemeenten liggen de gemiddeldes hoger. In de toeristische gemeenten ligt het gemiddelde opmerkelijk laag (6%) terwijl de landelijke en woongemeenten (elk circa 40%) niet zo ver van het gemiddelde af liggen. Een andere frappante vaststelling is dat de antwoorden tot de uitersten gaan. Vijf van de 52 gemeenten die jongeren als doelgroep hebben (9%) geven aan dat er geen enkele van de deelnemende jongeren tot een sociale kansengroep behoort. Daar tegenover staat dat acht van de 52 gemeenten die zich met Buurtsport richten tot 13 tot 24-jarigen (15%), stellen dat *alle* deelnemende jongeren tot een sociale kansengroep behoren. Deze uitersten komen in bijna alle types gemeenten, met uitzondering van de toeristische en de woongemeenten naar voor. Een kanttekening bij deze vaststellingen is dat de resultaten een inschatting zijn en niet empirisch zijn vastgesteld. Verdere kennisontwikkeling en ondersteuning op het terrein vanuit het Expertisecentrum Buurtsport moet er voor zorgen dat buurtsportgemeenten beter inzicht krijgen in hun bereikte doelpubliek en hieromtrent een bewuster beleid voeren.

Tabel 6.4 Percentage van de deelnemende jongeren (13 tot 24 jaar) dat tot een sociale kansengroep behoort, volgens socio-economisch profiel (Belfius)

	N	gemiddelde	min	max
Agglomeratiegemeenten	9	62,22%	0%	100%
Centrumgemeenten	24	68,50%	0%	100%
Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	4	47,50%	0%	100%
Landelijke gemeenten	8	39,38%	0%	100%
Toeristische gemeenten	3	6,00%	3%	10%
Woongemeenten	5	40,80%	4%	100%
Totaal	53	55,30%	0%	100%

BESLUIT

Kinderen en jongeren zijn duidelijk de leeftijdsgroep waar buurtsportwerkingen zich naar richten. Wat het inzetten op sociale kansengroepen betreft, blijkt uit de resultaten dat men vanuit Buurtsport in bijna zeven op de tien gemeenten inzet op mensen in armoede en in zes op de tien gemeenten op mensen met een diverse etnische-culturele achtergrond. Slechts een vijfde van de buurtsportgemeenten zegt geen sociale kansengroepen te beogen. Vooral werkingen die volgens het participatiemodel werken, zetten vanuit Buurtsport niet gericht in op sociale kansengroepen.

Gemiddeld worden er per buurtsportgemeente of -stad 928 inwoners bereikt. De buurtsportwerkingen met als doelpubliek 13 tot 24-jarigen, bereikten gemiddeld 591 van deze jongeren. Specifiek voor deze leeftijdsgroep werd aan de buurtsportgemeenten gevraagd in te schatten hoeveel procent van de deelnemende jongeren tot een kansengroep behoort. Op basis van de cijfers van de 53 gemeenten die deze vraag invulden, zou 55% van deze jongeren tot een sociale kansengroep behoren.

SAMENVATTING

Het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid zal de komende beleidsperiode 2014-2019 als Expertisecentrum Buurtsport inzetten op de verdere uitbouw van Buurtsport. Het doel van deze benchmark is tweeledig. Enerzijds wil het een stand van zaken geven van Buurtsport in Vlaanderen anno 2014. Anderzijds wil het een instrument zijn om de komende jaren de ontwikkeling van Buurtsport te monitoren.

Buurtsport is een methodiek van buurtgerichte initiatieven vanuit een breed sportbegrip. Het kan vorm krijgen via een sport- en beweegaanbod, toeleiding naar een aanbod of ondersteuningsinitiatieven. Buurtsport wordt gekenmerkt door de begrippen ongebonden, laagdrempelig, licht georganiseerd en vindplaatsgericht werken. Buurtsport is ingebed in het lokaal beleid en krijgt vorm via netwerksamenwerking.

Het uitgangspunt voor de online bevraging, die eind oktober 2014 in het kader van dit onderzoek werd verspreid, was een zeer ruime en eenvoudige definitie van Buurtsport waarbij er werd gevraagd naar 'Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod'. Dit onderzoek wil echter ook bijdragen aan de behoefte naar verheldering van de definitie van Buurtsport.

HET BUURTGERICHT SPORTAANBOD IN KAART GEBRACHT

In 67 Vlaamse gemeenten (22%) was er in 2014 Buurtsport of een buurtgericht sportaanbod. Bij 28 respondenten (9%) was er in 2014 geen aanbod in die zin, maar was dat vroeger wel het geval. In de overige 213 gemeenten (69%) is er nog nooit een buurtsportaanbod geweest. Dertig gemeenten waar er in 2014 geen Buurtsport was, hebben plannen om dit in de toekomst op te starten.

Het aandeel gemeenten met een buurtsportaanbod is groter naarmate het aantal inwoners stijgt. Beschouwd volgens het socio-economisch profiel van de gemeenten blijkt dat het vooral centrumgemeenten en toeristische gemeenten zijn die op de buurtsportkar springen. De voornaamste drempels om een buurtgericht sportaanbod uit te werken, zijn dat men vindt dat er geen nood aan is, dat het geen beleidskeuze van het bestuur is, dat er onvoldoende personeelsuren beschikbaar zijn en het ontbreken van essentiële lokale partners.

DOELSTELLINGEN VAN EEN BUURTGERICHT SPORTAANBOD

Theeboom onderscheidt drie modellen van Buurtsport en buurtsportaanbieders kunnen op een of meerdere doelstellingen inzetten. In Vlaanderen zet drie kwart van de buurtsportgemeenten in op het doelgroepenmodel waarbij men bepaalde doelgroepen wil aanzetten tot sporten en bewegen. De twee andere modellen, namelijk het participatiemodel (inwoners aanzetten tot en/of laten sporten en/of bewegen) en het integrale model (sport gericht inzetten als middel voor het bereiken van niet-sportdoelstellingen binnen een integraal lokaal beleid) komen elk in iets meer dan de helft van de buurtsportgemeenten naar voor.

SAMENWERKINGSVERBANDEN BIJ HET AANBIEDEN VAN BUURTSPOORT

De coördinatie van het buurtgericht sportaanbod ligt bij meer dan helft (57%) van de buurtsportwerkingen in handen van de sportdienst. De jeugddienst staat op de tweede plaats (15%). De jeugddienst, sportdienst en het OCMW zijn de diensten/organisaties waar de coördinator van het buurtgericht sportaanbod in het grootste aantal gemeenten mee samenwerkt. Andere frequente partners zijn de welzijnsdienst, straathoekwerk en vindplaatsgericht jeugdwerk.

De sportdienst neemt veel taken op zich, maar naargelang de taak zijn er verschillen op het vlak van de andere betrokken partners. Zo komen voor de sociale begeleiding, communicatie en toeleiding naar sportclubs ook de jeugddienst en het OCMW duidelijk in het vizier. Voor de sportieve begeleiding worden ook de jeugddienst, Buurtsport en (trainers van) clubs ingeschakeld. Bij buurtsportwerkingen die het integrale buurtsportmodel voor ogen hebben, komen straathoekwerk en vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisaties vaker als partner voor de sociale begeleiding naar voor.

INZET VAN MEDEWERKERS

In buurtsportgemeenten besteedt iemand met een coördinerende functie een derde van zijn tijd (13,40 uur op weekbasis) aan de coördinatie van Buurtsport. Verder telt Vlaanderen minstens 105 voltijdse equivalenten (VTE) professionele buurtsportbegeleiders/-werkers. Gemiddeld heeft een buurtsportgemeente 2,56 VTE buurtsportmedewerkers. Hoe meer inwoners een gemeente telt, hoe meer buurtsportmedewerkers er actief zijn. Daarnaast doen buurtsportwerkingen voor verschillende taken een beroep op vrijwilligers. Meer dan de helft schakelt vrijwilligers in voor assistentie bij het aanbod en voor logistiek. Ook de cijfers voor scheidsrechter/jury en het aanbieden van het aanbod zelf liggen rond 50%. Voor communicatie/promotie zet 40% van de buurtsportwerkingen vrijwilligers in.

HET WANNEER, HOE & WAT VAN BUURTGERICHT SPORTAANBOD

Overdag tijdens de zomervakantie en woensdagnamiddag tijdens het schooljaar zijn dé buurtsportmomenten bij uitstek. Tijdens korte schoolvakanties is er minder buurtgericht sportaanbod. Over het algemeen is er vooral overdag op weekdays een aanbod. Op weekdays 's avonds een buurtsportaanbod voorzien gebeurt in meerdere mate tijdens het schooljaar dan tijdens de schoolvakanties. Het weekend is op buurtsportvlak rustiger.

Een open aanbod is de meest voorkomende organisatievorm voor het buurtgericht sportaanbod en wordt in drie kwart van de buurtsportgemeenten toegepast. Evenementen en toernooien die de top drie vervolledigen volgen op ruime afstand (48% en 45%). Sportpleintjes, publieke pleintjes en publieke ruimte in buurten, wijken en deelgemeenten zijn geliefkoosde buurtsportlocaties. Maar ook gemeentelijke sporthallen, -centra en zwembaden zijn populair. De sporten en

bewegingsvormen die vooral worden aangeboden, zijn - na de brede activiteiten 'omnisport' en 'bewegingsspel' - voetbal (veld), dansen en basketbal. Ook zaalvoetbal, badminton, fietsen/BMX/MTB, skaten en vechtsport zijn populaire activiteiten.

BEOOGDE EN BEREIKTE BUURTSPORTERS

Kinderen in de leeftijdscategorie van 7 tot 12 jaar en jongeren van 13 tot 18 jaar zijn duidelijk de leeftijdsgroepen die buurtsportwerkingen met hun aanbod willen bereiken. Maar ook jongeren tussen 19 en 24 jaar behoren bij een derde van de buurtsportgemeenten tot de doelgroep. Een kwart richt zich ook tot kleuters en een vijfde beoogt ook deelname van senioren.

Slechts een vijfde van de buurtsportwerkingen geeft aan geen sociale kansengroepen gericht te beogen. Verder zet bijna 70% in op mensen in armoede en bijna 60% op mensen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond. In de groep buurtsportwerkingen die inzetten op sociale kansengroepen zijn er meer die voor de sociale begeleiding een beroep doen op staathoekwerk, welzijnsdienst, OCMW, vindplaatsgerichte jeugdwerkorganisatie en preventiedienst.

In totaal bereikte Buurtsport in 2014 1% van de bevolking van de buurtsportgemeenten. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de methodiek Buurtsport zijn meerwaarde heeft in het bereiken van mensen die met een traditioneel sportpromotie-aanbod niet worden bereikt. Bij het aantal bereikte buurtsporters is het niet zozeer de kwantiteit die telt, maar des te meer het profiel van de deelnemer. Aan de buurtsportgemeenten die jongeren als doelpubliek hebben, werd gevraagd in te schatten hoeveel procent van de deelnemende jongeren tot een sociale kansengroep behoort. Iets meer dan de helft (55%) van de jongeren die aan het buurtsportaanbod deelnemen, zou volgens deze schatting tot een sociale kansengroep behoren.

BIJLAGE 1 OVERZICHT INDELING VAN GEMEENTEN

	Gemeente	Provincie	Socio-economisch profiel (hoofdgroep clusters Belfius)	Inwonersklasse
1	Aalst	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
2	Aalter	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
3	Aarschoot	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
4	Aartselaar	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
5	Affligem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
6	Alken	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
7	Alvergingem	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
8	Antwerpen	Antwerpen	Centrumgemeenten	> 200.000
9	Anzegem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
10	Ardooie	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
11	Arendonk	Antwerpen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
12	As	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
13	Asse	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	30.001 - 50.000
14	Assenede	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
15	Avelgem	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
16	Baarle-Hertog	Antwerpen	Landelijke gemeenten	< 10.000
17	Balen	Antwerpen	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
18	Beernem	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
19	Beerse	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
20	Beersel	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	20.001 - 30.000
21	Begijnendijk	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
22	Bekkevoort	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
23	Beringen	Limburg	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
24	Berlaar	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
25	Berlare	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
26	Bertem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000

27	Bever	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
28	Beveren	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	30.001 - 50.000
29	Bierbeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
30	Bilzen	Limburg	Landelijke gemeenten	30.001 - 50.000
31	Blankenberge	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	15.001 - 20.000
32	Bocholt	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
33	Boechout	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
34	Bonheiden	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
35	Boom	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
36	Boortmeerbeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
37	Borgloon	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
38	Bornem	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
39	Borsbeek	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
40	Boutersem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
41	Brakel	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
42	Brasschaat	Antwerpen	Woongemeenten	30.001 - 50.000
43	Brecht	Antwerpen	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
44	Bredene	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	15.001 - 20.000
45	Bree	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
46	Brugge	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
47	Buggenhout	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
48	Damme	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
49	De Haan	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	10.000 - 15.000
50	De Panne	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	10.000 - 15.000
51	De Pinte	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
52	Deerlijk	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
53	Deinze	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
54	Denderleeuw	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
55	Dendermonde	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
56	Dentergem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
57	Dessel	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
58	Destelbergen	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	15.001 - 20.000

59	Diepenbeek	Limburg	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
60	Diest	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
61	Diksmuide	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	15.001 - 20.000
62	Dilbeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	30.001 - 50.000
63	Dilsen-Stokkem	Limburg	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
64	Drogenbos	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
65	Duffel	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
66	Edegem	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
67	Eeklo	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
68	Erpe-Mere	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	15.001 - 20.000
69	Essen	Antwerpen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
70	Evergem	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
71	Galmaarden	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
72	Gavere	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
73	Geel	Antwerpen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
74	Geetbets	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
75	Genk	Limburg	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
76	Gent	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	> 200.000
77	Geraardsbergen	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
78	Gingelom	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
79	Gistel	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
80	Glabbeek	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
81	Gooik	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
82	Grimbergen	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	30.001 - 50.000
83	Grobbendonk	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
84	Haacht	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
85	Haaltert	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
86	Halen	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
87	Halle	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
88	Ham	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
89	Hamme	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
90	Hamont-Achel	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000

91	Harelbeke	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
92	Hasselt	Limburg	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
93	Hechtel-Eksel	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
94	Heers	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
95	Heist-op-den-berg	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
96	Hemiksem	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
97	Herent	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	20.001 - 30.000
98	Herentals	Antwerpen	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
99	Herenthout	Antwerpen	Landelijke gemeenten	< 10.000
100	Herk-de-stad	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
101	Herne	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
102	Herselt	Antwerpen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
103	Herstappe	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
104	Herzele	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
105	Heusden-Zolder	Limburg	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
106	Heuvelland	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
107	Hoegaarden	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
108	Hoeilaart	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
109	Hoeselt	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
110	Holsbeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
111	Hooglede	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
112	Hoogstraten	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
113	Horebeke	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
114	Houthalen	Limburg	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
115	Houthulst	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
116	Hove	Antwerpen	Woongemeenten	< 10.000
117	Huldenberg	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
118	Hulshout	Antwerpen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
119	Ichtegem	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
120	Ieper	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
121	Ingelmunster	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
122	Izegem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000

123	Jabbeke	West-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
124	Kalmthout	Antwerpen	Woongemeenten	15.001 - 20.000
125	Kampenhout	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
126	Kapellen	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
127	Kapelle-op-den-bos	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
128	Kaprijke	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
129	Kasterlee	Antwerpen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
130	Keerbergen	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
131	Kinrooi	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
132	Kluisbergen	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
133	Knesselare	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
134	Knokke-Heist	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	30.001 - 50.000
135	Koekelare	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
136	Koksijde	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	20.001 - 30.000
137	Kontich	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
138	Kortemark	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
139	Kortenaken	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
140	Kortenbergh	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
141	Kortesseme	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
142	Kortrijks	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
143	Kraainem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
144	Kruibeke	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
145	Kruishoutem	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
146	Kuurne	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
147	Laakdal	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
148	Laarne	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
149	Lanaken	Limburg	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
150	Landen	Vlaams-Brabant	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
151	Langemark-Poelkapelle	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
152	Lebbeke	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
153	Lede	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
154	Ledegem	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000

155	Lendelede	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
156	Lennik	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
157	Leopoldsburg	Limburg	Centrumgemeenten	15.001 - 20.000
158	Leuven	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
159	Lichtervelde	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
160	Liedekerke	Vlaams-Brabant	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
161	Lier	Antwerpen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
162	Lierde	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
163	Lille	Antwerpen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
164	Linkebeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	< 10.000
165	Lint	Antwerpen	Woongemeenten	< 10.000
166	Linter	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
167	Lochristi	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
168	Lokeren	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
169	Lommel	Limburg	Landelijke gemeenten	30.001 - 50.000
170	Londerzeel	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
171	Lo-Reninge	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
172	Lovendegem	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	< 10.000
173	Lubbeek	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
174	Lummen	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
175	Maarkedal	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
176	Maaseik	Limburg	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
177	Maasmechelen	Limburg	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
178	Machelen	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
179	Maldegem	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
180	Malle	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
181	Mechelen	Antwerpen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
182	Meerhout	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
183	Meeuwen-Gruitrode	Limburg	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
184	Meise	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
185	Melle	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
186	Menen	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000

187	Merchtem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
188	Merelbeke	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
189	Merksplas	Antwerpen	Landelijke gemeenten	< 10.000
190	Mesen	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
191	Meulebeke	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
192	Middelkerke	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	15.001 - 20.000
193	Moerbeke	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
194	Mol	Antwerpen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
195	Moorslede	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
196	Mortsel	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
197	Nazareth	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
198	Neerpelt	Limburg	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
199	Nevele	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
200	Niel	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
201	Nieuwerkerken	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
202	Nieuwpoort	West-Vlaanderen	Toeristische gemeenten	10.000 - 15.000
203	Nijlen	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
204	Ninove	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
205	Olen	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
206	Oostende	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
207	Oosterzele	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
208	Oostkamp	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
209	Oostrozebeke	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
210	Opglabbeek	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
211	Opwijk	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
212	Oudenaarde	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
213	Oudenburg	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
214	Oud-Heverlee	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
215	Oud-Turnhout	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
216	Overijse	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	20.001 - 30.000
217	Overpelt	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
218	Peer	Limburg	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000

219	Pepingen	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
220	Pittem	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
221	Poperinge	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	15.001 - 20.000
222	Putte	Antwerpen	Woongemeenten	15.001 - 20.000
223	Puurs	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
224	Ranst	Antwerpen	Woongemeenten	15.001 - 20.000
225	Ravels	Antwerpen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
226	Retie	Antwerpen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
227	Riemst	Limburg	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
228	Rijkevorsel	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
229	Roeselare	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
230	Ronse	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
231	Roosdaal	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
232	Rotselaar	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
233	Ruiselede	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
234	Rumst	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
235	Schelle	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
236	Scherpenheuvel-Zichem	Vlaams-Brabant	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
237	Schildre	Antwerpen	Woongemeenten	15.001 - 20.000
238	Schoten	Antwerpen	Woongemeenten	30.001 - 50.000
239	Sint-Amands	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
240	Sint-Genesius-Rode	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
241	Sint-Gillis-Waas	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
242	Sint-Katelijne-Waver	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
243	Sint-Laureins	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
244	Sint-Lievens-houtem	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
245	Sint-Martens-Latem	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	< 10.000
246	Sint-Niklaas	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	50.001 - 200.000
247	Sint-Pieters-Leeuw	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	30.001 - 50.000
248	Sint-Truiden	Limburg	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
249	Spiere	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
250	Stabroek	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000

251	Staden	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
252	Steenokkerzeel	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
253	Stekene	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
254	Temse	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
255	Ternat	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
256	Tervuren	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	20.001 - 30.000
257	Tessenderlo	Limburg	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
258	Tielt	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	15.001 - 20.000
259	Tielt-Winge	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
260	Tienen	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
261	Tongeren	Limburg	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
262	Torhout	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
263	Tremelo	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
264	Turnhout	Antwerpen	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
265	Veurne	West-Vlaanderen	Centrumgemeenten	10.000 - 15.000
266	Vilvoorde	Vlaams-Brabant	Centrumgemeenten	30.001 - 50.000
267	Vleteren	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
268	Voeren	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
269	Vorselaar	Antwerpen	Landelijke gemeenten	< 10.000
270	Vosselaar	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
271	Waarschoot	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
272	Waasmunster	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
273	Wachtebeke	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	< 10.000
274	Waregem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	30.001 - 50.000
275	Wellen	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
276	Wemmel	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	15.001 - 20.000
277	Wervik	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	15.001 - 20.000
278	Westerlo	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
279	Wetteren	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
280	Wevelgem	West-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	30.001 - 50.000
281	Wezembeek-Oppeem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	10.000 - 15.000
282	Wichelen	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000

283	Wielsbeke	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	< 10.000
284	Wijnegem	Antwerpen	Woongemeenten	< 10.000
285	Willebroek	Antwerpen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
286	Wingene	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	10.000 - 15.000
287	Wommelgem	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
288	Wortegem-Petegem	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
289	Wuustwezel	Antwerpen	Landelijke gemeenten	15.001 - 20.000
290	Zandhoven	Antwerpen	Woongemeenten	10.000 - 15.000
291	Zaventem	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	30.001 - 50.000
292	Zedelgem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
293	Zele	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	20.001 - 30.000
294	Zelzate	Oost-Vlaanderen	Agglomeratiegemeenten	10.000 - 15.000
295	Zemst	Vlaams-Brabant	Woongemeenten	20.001 - 30.000
296	Zingem	Oost-Vlaanderen	Woongemeenten	< 10.000
297	Zoersel	Antwerpen	Woongemeenten	20.001 - 30.000
298	Zomergem	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
299	Zonhoven	Limburg	Landelijke gemeenten	20.001 - 30.000
300	Zonnebeke	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	10.000 - 15.000
301	Zottegem	Oost-Vlaanderen	Centrumgemeenten	20.001 - 30.000
302	Zoutleeuw	Vlaams-Brabant	Landelijke gemeenten	< 10.000
303	Zuienkerke	West-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
304	Zulte	Oost-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000
305	Zutendaal	Limburg	Landelijke gemeenten	< 10.000
306	Zwalm	Oost-Vlaanderen	Landelijke gemeenten	< 10.000
307	Zwevegem	West-Vlaanderen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	20.001 - 30.000
308	Zwijndrecht	Antwerpen	Gemeenten met een concentratie van economische activiteit	15.001 - 20.000

BIJLAGE 2

BUURTSPOORT EN SOCIALE INCLUSIE IN VLAANDEREN: DE ZOEKTOCHT NAAR EEN GEMEENSCHAPPELIJKE WOORDENSCHAT & GRAMMATICA

Rein Haudenhuyse
Sport & Society onderzoeksgroep – Vrije Universiteit Brussel

INLEIDING

Specifieke groepen van jongeren en ouderen worden in onze samenleving in toenemende mate geconfronteerd met sociale exclusie op verschillende (levens)domeinen zoals onderwijs, werk, gezondheid, sociale participatie, gemeenschapsvorming en ook vrije tijd. Beleidsinterventies gericht op het promoten van sociale inclusie worden hierbij geconfronteerd met een veelheid aan uitdagingen, bijvoorbeeld: korte termijn projectfinanciering, geen monitoring- en evaluatiestrategie, top-down doelstellingbepaling, het bereiken van de meest kwetsbare groepen, effectiviteit bewijzen, beperkt begrip over de doelgroep.

Sport in het algemeen en buurtsport in het bijzonder worden beschouwd als potentieel rijke vindplaatsen en contexten om moeilijk-te-bereiken jongeren en ouderen te betrekken in een georganiseerd vrijetijdsaanbod. Vaak wordt sport beschouwd als een instrument om ook aan bredere sociaal maatschappelijke en persoonlijke ontwikkelingsdoelstellingen te werken (Haudenhuyse et al., 2014). Ondanks het feit dat veel gerichte buurtsportpraktijken kunnen worden gevonden in Vlaanderen, ontbreken een wetenschappelijk raamwerk en richtinggevende principes van succesvolle initiatieven grotendeels. Er is met andere woorden een tekort aan inzicht in de *noodzakelijke* en *voldoende* voorwaarden omtrent de wijze waarop buurtsport op een effectieve wijze kan ingezet worden in het bereiken van specifieke groepen en in het werken naar specifieke bredere maatschappelijke doelstellingen (Coalter, 2007). Dergelijke inzichten zijn echter essentieel indien we buurtsport wensen te gebruiken als een instrument om sociale uitsluiting bij specifieke groepen te bestrijden. Momenteel blijft een algemene beleidsvisie op Vlaams niveau met betrekking tot buurtsport en sociale inclusie onbestaand. Spreekwoordelijk is er een tekort aan een gemeenschappelijke buurtsport woordenschat en grammatica.

DOELSTELLINGEN VAN BUURTSPOORT

Buurtsport is in de jaren 90 ontstaan om een antwoord te bieden aan de sportbehoeften van in de eerste plaats (migranten) jongeren uit kansengroepen, mét specifieke aandacht voor de ruimere maatschappelijke positie van deze jongeren. Jongeren die veel minder aansluiting, ondersteuning en zingeving vinden, niet enkel in het reguliere sportaanbod, maar ook in onderwijs en arbeid. Deze oorsprong van buurtsport is dus sociaal innovatief te noemen, en kunnen we situeren op het snijvlak van de in dit rapport beschreven doelgroep en integraliteit modellen.⁶ Meer nog, aanbieders en protagonisten zagen buurtsport als een context om aan bredere maatschappelijke doelstellingen te werken, zoals sociale integratie (*i.e.*

---

⁶ Zie 2.1 Het participatiemodel, doelgroepenmodel en/of integrale model? (p. 19).

integraliteitsmodel). Waar buurtsport initieel dus een methodiek was voor het integreren van jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties via een sportief vrijetijdsaanbod, wordt buurtsport vandaag meer en meer gehanteerd om de sportparticipatie te verhogen bij een brede bevolking van 'sport-kansarmen', ongeacht hun maatschappelijke positie. Bredere maatschappelijke doelstellingen worden dan in veel mindere mate duidelijk geformuleerd, laat staan geoperationaliseerd (Haudenhuyse & Theeboom, 2015). Elders hebben we dit omschreven als een verschuiving van 'sport-als-integratie' naar 'sport-als-participatie'. In de Beleidsnota Sport 2014-2019 van Minister van Sport Philippe Muyters staat bijvoorbeeld dat de Vlaamse Regering wil inzetten op de verdere implementatie en professionalisering van de methodiek buurtsport om vanuit een breed sportbegrip bij te dragen aan een verhoogde sportparticipatie in de buurt. Met andere woorden, de 'buurtsport-als-integratie filosofie' met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen lijkt hier niet meer aanwezig. Het doel is het verhogen van sportparticipatie in de buurt (i.e. *participatiemodel*).

GEZONDHEID, PERSOONLIJKE ONTWIKKELING EN SOCIALE COHESIE

Een verschuiving van een integratie- naar participatie-discours lijkt misschien op het eerste zicht niet problematisch. Want mensen moeten toch eerst sporten, om dan te kunnen genieten van al het positieve dat sporten voor een mens in zijn mars heeft? Beleidsmakers, maar ook praktijkwerkers gaan vaak uit van de inherente positieve meerwaarde die het beoefenen van sport met zich zou meebrengen. In de Beleidsnota Sport 2014-2019 lezen we: "De Vlaamse regering erkent dat sport een belangrijke maatschappelijke rol heeft en bijdraagt aan fitheid en gezondheid, het algemene welbevinden en de sociale cohesie en de inclusie van kansengroepen". Ondertussen is vanuit onderzoek een grote eensgezindheid dat sport niet zomaar bijdraagt tot bredere maatschappelijke doelstellingen. Wel belangrijk om op te merken is dat in het citaat van de beleidsnota sport er in relatie tot kansengroepen naar drie doelstellingen of uitkomsten verwezen wordt, met name: fitheid en gezondheid, algemeen welbevinden en sociale cohesie. Deze drie doelstellingen vinden we ook op andere plaatsen terug, waarbij men weliswaar soms gebruik maakt van andere termen. In de strategische nota van de stad Antwerpen lezen we het volgende: "Meer Antwerpenaren sporten of bewegen waardoor de mentale en fysieke gezondheid, de individuele ontplooiing en de samenhang van de Antwerpenaren wordt bevorderd". Als het gaat over sociale inclusie, komen we ook in onderzoek dit triumviraat aan doelstellingen tegen. Bijvoorbeeld in het boek over sport en sociale exclusie in het Verenigd Koninkrijk schreef professor Mike Collins: "Sport has been used to address several dimensions of exclusion, including improving health, providing opportunities for personal development and contributing to community cohesion" (Collins, 2014:p.99). Misschien zouden we kunnen besluiten dat wanneer het gaat over een gemeenschappelijke buurtsport woordenschat, in termen van doelstellingen die verder gaan dan sport participatie, we gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie centraal moeten stellen? Maar wat zegt de praktijk zelf?

BENCHMARK BUURTSPOORT EXTENDED

Als deel van de buurtsport benchmark die het ISB deed in het najaar van 2014, werden vanuit de Vrije Universiteit Brussel en de Universiteit Gent enkele vragen opgenomen omtrent de doelstellingen van Buurtsport (met een specifieke focus op jongeren). We stelden drie centrale vragen:

1. Is het de doelstelling van het lokaal buurtsportaanbod of buurtgericht sportaanbod om de gezondheid en gezonde levensstijl van jongeren uit kansengroepen te verbeteren?
2. Is het de doelstelling van het lokaal buurtsportaanbod of buurtgericht sportaanbod om actief in te zetten op de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren uit kansengroepen?
3. Is het de doelstelling van het lokaal buurtsportaanbod of buurtgericht sportaanbod om de sociale cohesie (verbondenheid, gemeenschapsvorming) op buurtniveau te verhogen via de aangebonden activiteiten?

Wanneer gevraagd werd naar het doel van buurtsport gaf ruim de helft aan dat men sport zag als een middel om niet sportieve doelstellingen te bereiken. De overgrote meerderheid antwoordde verder ook positief op de drie bovenstaande vragen. We vroegen verder of men dacht effectief via buurtsport een bijdrage te kunnen leveren in het bevorderen van de gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie? De helft van de bevroegde respondenten die de bijkomende vragen invulde, gaf aan in dit opzet te slagen. Maar wanneer gevraagd werd of men het effect van het werken naar deze doelstellingen ook kon meten (belangrijk: we vroegen niet of men dit meet maar of men zichzelf in staat zou achten), gaf de ruimere meerderheid aan dit niet te kunnen. Het niet kunnen meten is vaak een indicatie dat men niet goed weet wat men juist moet meten en op welke wijze. Wanneer we immers een goed en duidelijk zicht zouden hebben op de processen en voorwaarden die effectief bijdragen tot gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en/of sociale cohesie, dan zou het maar een koud kunstje zijn om te bepalen wat we hoeven te meten. Maar dit weten we dus niet. De wijze waarop iets kan gemeten worden is dan een zaak voor onderzoeksinstanties, maar in principe is dit louter een keuze uit bestaande instrumenten en onderzoeksmethodieken.

CATCH

Terwijl we vandaag misschien enkele stappen dichterbij gekomen zijn bij het vinden van een gemeenschappelijke woordenschat betreffende buurtsport en sociale inclusie, ontbreekt het ons nog steeds aan grammatica (of handelingsprincipes). Met andere woorden: op welke wijze kan via buurtsport een meerwaarde of bijdrage gecreëerd worden ten aanzien van gezondheid, persoonlijke ontwikkeling en sociale cohesie? Welke zijn de werkzame ingrediënten en contextuele randvoorwaarden? Welk aanbod werkt, voor wie, op welke manier en in welke omstandigheden ten aanzien van gezondheids promotie, persoonlijke ontwikkeling en bevorderen van sociale cohesie op wijkniveau? Het feit dat we deze vragen kunnen stellen, betekent alvast een stap in de goede richting betreffende een beter begrip van buurtsport als methodiek. Maar de weg is nog lang. Om deze redenen nam de Vrije Universiteit Brussel het initiatief om samen

met de Universiteit Gent en het ISB, in nauwe samenwerking met een brede groep van koepelorganisaties (20) en buurtsportpraktijken (11) een grootschalig interdisciplinair vierjarig onderzoeksproject op poten te zetten, dat kortweg CATCH heet. CATCH staat voluit voor *Community sports for **AT**-risk youth: innovative strategies for improving personal development, health and social **Co**Hesion*. Centraal staat de vraag: *What are the working mechanisms and facilitating conditions in community sports initiatives that relate to the promotion of social inclusion for at-risk youth?* Naast onderzoek zal CATCH ook kijken op welke wijze de door het onderzoek gegeneerde resultaten toegepast kunnen worden binnen diverse praktijken van Buurtsport. Hiervoor zullen de CATCH-partners drie Community Sport Labs opzetten. CATCH zal een enorme impuls geven aan zowel de praktijk, het beleid en het onderzoek ten aanzien van buurtsport in Vlaanderen. Indien u met buurtsport de komende vier jaar professioneel of beleidsmatig zal bezig zijn, dan zal u zeker CATCH op uw weg tegenkomen. Tot dan!

Referenties

Coalter, F. (2007). *A Wider Social Role for Sport: Who's keeping Score?* London: Routledge

Collins, M. (2014). *Sport and Social Exclusion*. London: Routledge

Haudenhuyse, R. & Theeboom, M. (2015). Buurtsport en sociale innovatie: een tweede start voor buurtsport in Vlaanderen? In M. Theeboom, R. Haudenhuyse & J. Vertonghen (red.), *Sport en Sociale Innovatie: Inspirerende parktijken en inzichten*. VUBpress

Haudenhuyse, R., & Theeboom, M. (2011). Sport als methodiek in het werken met maatschappelijk kwetsbare jongeren. In F. Coussée & C. Mathijssen (Eds.), *Uit de Marge van het jeugdbeleid. Werken met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren*. Acco: Leuven.

COLOFON

Het onderzoeksrapport 'Benchmark Buurtsport: Buurtsport in Vlaanderen anno 2014' is een initiatief van het Expertisecentrum Buurtsport. Dit expertisecentrum krijgt vorm binnen de werking van het Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw met steun van de Vlaamse Overheid en Vlaams minister van sport Philippe Muyters.

Werkten aan deze uitgave mee:

Marjolein van Poppel, stafmedewerker ISB

Piet Van der Sypt, coördinatie Expertisecentrum Buurtsport

David Nassen, directeur ISB

Bijlage 2 *Buurtsport en sociale inclusie in Vlaanderen: de zoektocht naar een gemeenschappelijke woordenschat & grammatica* werd geschreven door Rein Haudenhuyse, Sport & Society onderzoeksgroep - Vrije Universiteit Brussel.

Coverfoto: Joke Van der maelen, medewerker ISB

© ISB vzw, november 2015

Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw

August De Boeckstraat 1 bus 3 - 9100 Sint-Niklaas

Tel: 03/780.91.00

secretariaat@isbvzw.be - www.isbvzw.be - www.isbkennisbank.be

Copyright Vlaams Instituut voor Sportbeheer en Recreatiebeleid vzw (ISB)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, openbaar gemaakt, aan derden meegedeeld, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van ISB.